

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

BIT SEVER

PREPOTOVAL JE ŽE
SKORAJ POL SVETA,
A LJUBLJANA
OSTAJA NJEGOV DOM

Ljubljana

ODŽEJAMO SE NA ENEM OD VEČ KOT 50 PITNIKOV IN FONTAN S PITNO VODO,
ODKRIVAMO SKRITE KOTIČKE LJUBLJANSKE STOLNICE, GOBARIMO V ROŽNI DOLINI,
SPOZNAVAMO, KAKO JE ŽIVLJENJE V MESTU ZARADI URBANE FAVNE IN FLORE BOLJ
ZDRAVO IN BOLJ PRIJETNO. PA ŠE TO: V LJUBLJANI JE VEČ KOT 1600 ULIC, A LE NEKAJ
VEČ KOT 50 JE POIMENOVANIH PO ŽENSKAH.

06 Gori, doli, naokoli z novimi avtobusi

Po mestu vozi deset novih avtobusov, ki so prijazni gibalno oviranim potnikom in okolju.

07 Stari, a še delujoči računalniki

V Računalniškem muzeju lahko preizkusite vse razstavljene eksponate.

08 Ples v poletni noči

Vsako sredo zvečer pred Plečnikovimi arkadami na tržnici plesalke in plesalci sučejo peté.

09 Gobarjenje v Rožni dolini

Bojana in Rok na svoji urbani farmi gojita gobe, ki so videti kot obiskovalci iz veselja.

10 V tem trenutku ni bojazni, da bi nam pozimi zmanjkalo plina

Direktor Energetike Ljubljana odgovarja na skrbi o ogrevanju in njegovi ceni.

12 Trije novi pitniki za pogasitev žeje

Ljubljana slovi po dobri vodi, sveža voda pa je vsem prebivalcem in obiskovalcem dostopna tudi na 52 pitnikih in petih fontanah po mestu.

13 V prenovljenih prostorih doma Ribiške družine Barje

Ribiči, ki skrbijo za celotno vzhodno območje

14 Ljubljančan

Priljubljeni mladi videoblogger Bit Sever je državljan sveta in meščan Ljubljane.

18 Poklon velikim ženskam našega mesta

Le nekaj ulic v mestu nosi imena žensk, ki so ga zaznamovale s svojimi dosežki. Želimo si, da bi jih bilo več.

20 Vabimo

Zaradi tujih obiskovalcev smo bolj gostoljubni, ustvarjalni in svetovljanski, občasno pa tudi malce bolj potrpežljivi.

22 Tipičen Anglež sem predvsem ob petih popoldne - ko pijem čaj

Priznani biokemik Roger H. Pain občuduje kulturno ponudbo mesta in park Tivoli.

23 Kjer je radio doma

V Ljubljani deluje več radijskih postaj, ki nas obveščajo, zabavajo in širijo naša obzorja.

26 V skritih kotičkih ljubljanske stolnice

Radovedni smo dobili edinstven dostop do običajno skritih prostorov in se povzpeli celo na zvonik.

30 Stolpnice in krave

Jarše so ena najbolj obiskanih četrtnih skupnosti.

32 Ponosne na modrice

Klub Roller derby Ljubljana goji nenavaden šport, ki se ne ozira na družbene norme o ženskem telesu in spodobnem obnašanju.

34 Mavrično mesto

Ljubljana je kulturno razgibano mesto, v katerem se pripadniki LGBTQ+ skupnosti počutijo sprejete in varne. Še vedno pa velja, da smo lahko boljši.

37 Radi imamo drevesa

V Ljubljani sadimo, negujemo in rešujemo drevesa. Odstranjujemo samo tista, ki se posušijo ali so nevarna.

38 Sožitje v mestu

Bivanjski prostor si delimo z živalskimi vrstami, ki se dobro počutijo v naši bližini. Sobivanje pa zahteva tudi nekaj strpnosti.

42 Igramo se

Na otroških igriščih v Ljubljani so igrala, ki otroke spodbujajo k druženju, raziskovanju, ustvarjalnosti in premagovanju strahu.

42 Praznik v aleji skladateljev

Pod okriljem Glasbene matice Ljubljana, ki letos praznuje 150 let, se urijo začetniki in mojstri pevci.

46 Delo Mestnega sveta

Poročilo s 34. seje Mestnega sveta MOL.

47 Sladkamo se

Mladi kuharji so iz sestavin z vrta Plečnikove hiše sestavili prave slaščičarske umetnine.

Ljubljana

julij–avgust 2022

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Janković

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Urška Honzak, Ida Medved, mag. Verica Šenica Pavletič, Lada Zei

Odgovorni urednik

mag. Nenad Senić

Urednica

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič in Martin Košir

Foto na naslovnici

Primož Lukežič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

129.550 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana

Mestni trg 1

1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

MAG. TEJA ZORKO

direktorica Mestne knjižnice Ljubljana

Poletje s knjigo in nebralci

Kakor je za mnoge izmed nas simbol poletja morje, tako je, vsaj zame, sinonim dopusta dobra knjiga. Dobre knjige! Ker ene same je vse prehitro konec in tu še bolj kakor za jajca na oko velja, da ena pa res ni nobena. Knjiga je, odkar pomnim, v moji okolici množinski samostalnik vse leto. Če se omejim samo na dopustniški čas, je bila knjigam vseh sort in otroškim slikanicam med našo dopustniško prtljago vedno dodeljena ena od največjih potovalk, potem ko smo imeli večji prtljažnik, pa včasih kar gajba za jabolka. Tako je bilo celo še takrat, ko smo družinski člani že premogli svoje bralnike, in tako je pravzaprav še danes – kakor da bi bile nagrmadene knjige trdno materialno zagotovilo, da se bomo imeli na morju fajn.

Prihodnje poletje bo že trideseto, odkar delam v knjižnici. Težko si zamišljam nebralca, ki v letu dni ne prebere vsaj ene in potemtakem tudi nobene knjige, če je pismen in doma v vsaj za silo razvitem delu sveta. Zakaj bi se kdo prostovoljno podvrgel tako boleči abstinenci, mi na neki notranji ravni ostaja uganka. In kljub alarmanantnim podatkom raziskav o branju pri najboljši volji ne poznam nikogar, ki bi mi priznal takšno samodiagnozo. V naši stroki imamo nebralce stalno v mislih kot ogroženo vrsto, ali če se izrazim natančneje, kakor vrsto, ki bi jo želeli čim bolj ogroziti, ali bolj korektno rečeno, čim prej spreobrniti. Kar je podobno lovu na metulje, saj so nebralci – običajno – nekje zunaj knjižnic.

Ampak razvili smo več metod. Ena najtrdnjših je ta, da začnemo pri koreninah. Da bi se nam nebralci ne zasejali med otroke, jih učimo, da so bralci, še preden znajo dejansko brati. V okviru našega knjižničnega Ciciuhca vrtčevski malčki marljivo in radostno »berejo« slikanice v naročju staršev in vzgojiteljev in malokaj je tako prisrčno kot njihove bleščeče očke, ko dobijo bralno medaljo. To »branje« je (brez šale) še kako zaresno branje najboljšje vrste. Kasneje, v šolskem obdobju, ciciuhci zrastejo v poletavce in najstniške najpoletavce, poletne bralce – v knjižnici jih pritegnemo k čim bolj sproščenemu počitniškemu branju in v septembru množično obdarimo. Množičnost tu nastopa v več pomenih – v Mestni knjižnici Ljubljana, v mestu, ki je prestolnica knjige, smo na sklepnih prireditvah obiskovalce šteli v stotinah, obenem pa nam je v dobrih desetih letih s konceptom poletavcev uspelo okužiti še res veliko drugih slovenskih in zamejskih knjižnic, ki so to obliko rade posvojile.

Ko naši poletavci odrastejo, lahko zatrdimo, da zlepa ne bodo prestopili v vseprisotno, a nevidno kolonijo nebralcev, in jim lahko zaupamo, da bodo svoje ciciuhce, ko jih bodo dobili, na najbolj prijeten način naučili branja, še preden bodo ti spoznali prvo črko.

Vabim vas v najbližjo knjižnico, kjer si lahko napolnite svojo poletno gajbico. Če pa kje srečate kakega nebralca, prosim, napotite ga v Mestno knjižnico Ljubljana. Nestrpno ga pričakujemo.

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, in v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. MOL vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, in sicer prek spletne aplikacije Nepremičnine MOL (ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/nepremicnine-mol), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAMO

KAŠELJ

Izključna cena: 398.800 €
Zemljišče s parc. št. 106/15
v izmeri 1994 m²

TRNOVSKO PREDMESTJE

Izključna cena: 4.159.350 €
Zemljišča s parc. št. 864/32
v izmeri 2091 m², parc. št. 864/38 v izmeri 4125 m² in
parc. št. 885/1 v izmeri 3027 m²

PRODAJA POSLOVNEGA PROSTORA

Izključna cena: 2.260.000,00 €
Prostori v stavbi št. 1725-466
na Resljevi cesti 14, in sicer
v 2., 3., 5., 6., 7. in 8. etaži,
v skupni izmeri 1250,11 m²

NAGRADILI SMO POMOČ IN POŽRTVOVALNOST

V Mestnem muzeju Ljubljana smo konec junija podelili priznanja MOL na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Plaketo za področje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v Mestni občini Ljubljana je prejelo **Prostovoljno gasilsko društvo Medno**, ki je v letu 2020 praznovalo 100 let obstoja.

Zahvalne listine pa so prejeli **mag. Marjana Lutman**, ki že od leta 1997 sodeluje pri načrtih prizadevanjih MOL za izboljšanje potresne varnosti, **Primož Jamšek**, ki je med prvim in drugim valom covida-19 usklajeval prostovoljce ne samo na območju Ljubljane, temveč celotne Slovenije, **Tilen Kreft**, ki je kot član taborniške enote ZARE MZT v minulih letih pokazal izjemno pripadnost in pripravljenost na vsakršno pomoč, **prostovoljna gasilska društva Ljubljana Brdo, Nadgorica, Ljubljana Šentvid in Vič** pa **Suzana Anžur, Gorazd Breskvar, Mitja Rudel in Tine Juvan**, ki so opravili ključno vlogo pri odzivu na neurje 29. septembra 2021, ter **Ana Inkret, Janez Plevnik in Đulaga Huskić**, člani Rdečega križa Slovenije – Območnega združenja Ljubljana, ki delujejo v Nastanitveni enoti ter Enoti za prvo psihosocialno pomoč.

Plakete in zahvalne listine s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v Mestni občini Ljubljana podeljujemo od leta 2002, z njimi pa želimo izraziti hvaležnost posameznikom oziroma organizacijam, ki s svojim znanjem, delom, požrtvovalnostjo in nesebičnostjo pomagajo meščankam in meščanom Ljubljane ob nesrečah.

PREDLAGAJTE KANDIDATE ZA DREVO LETA 2022

V Ljubljani, mednarodno priznanem mestu dreves, bomo tudi letos izbrali drevo leta. Izbor kandidatov za ta naziv znova v celoti prepuščamo meščankam in meščanom. Meščani boste na koncu med finalisti tudi izglasovali zmagovalno drevo.

V Ljubljani rastejo številna drevesa z edinstvenimi zgodbami ter posebnim mestom v srcu prebivalcev. Meščanke in meščane zato vabimo, da tudi letos predlagate kandidate za drevo leta. Predlagate lahko vsako drevo, ki je javno dostopno, ne glede na lastništvo, pomembno je, da je nekaj posebnega bodisi po svoji mogočnosti, habitusu, starosti bodisi da ima kakšen drug poseben pomen za predlagatelja.

Predloge zbiramo do **31. avgusta 2022**. Več informacij o izboru dobite na spletnem mestu ljubljana.si.

Izmed vseh prispelih predlogov bo **strokovna komisija izbrala finaliste**, končno odločitev pa bomo znova predali v roke meščank in meščanov, ki boste med finalisti izglasovali drevo leta 2022.

Zmagovalno drevo bomo, kot je že tradicija, razglasili 28. novembra in tako zaznamovali dan vseh, ki skrbijo za drevesa v mestih.

Ljubljana je že tri leta zapored prepoznana kot **mesto dreves** v okviru programa **Tree Cities of the World**. Priznanje sta nam podelili Fundacija Arbor Day in Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), ki s tem spodbujata mesta k skrbi za svoja drevesa.

Že pred drugo svetovno vojno, še bolj pa v letih po njej so zaradi velikega pomanjkanja stanovanj mnoge gradove po Ljubljani naselili novi prebivalci in si v njih uredili svoj dom. V Mestni knjižnici Ljubljana zbirajo informacije o življenju teh novodobnih »grasčakinj« in »grasčakov«. Nekateri od njih pripovedujejo o solidarnosti, povezanosti in otroških vragolijah, spet drugi o mrazu, vlagi, boleznih in pomanjkanju. Pomagajte dopolniti mozaik o življenju na ljubljanskih gradovih s svojo zgodbo, spominom ali fotografijami. Veseli bodo vašega klica na številko 01/308 56 02 ali sporočila na slovanska@mklj.si.

Javni razpis za štipendiranje nadarjenih dijakov in študentov za šolsko oziroma študijsko leto 2022/2023

Mestna občina Ljubljana je objavila javni razpis novih 90 štipendij za nadarjene dijake in študente, ki imajo stalno prebivališče v tej občini, za šolsko oziroma študijsko leto 2022/2023. Najdete ga na spletnem mestu ljubljana.si.

Za dijake je rok za prijavo 5. september, za študente pa 5. oktober 2022.

V MOL že od leta 1998 razpisujemo štipendije za nadarjene dijake in študente, ki se odlikujejo po izjemnih sposobnostih in kreativnosti ter že v času izobraževanja s svojimi učnimi uspehi in dosežki na interesnih področjih izstopajo iz povprečja ter dosegajo izjemne rezultate v mestnem, državnem in mednarodnem merilu. Doslej smo podelili 1728 štipendij in za štipendiranje nadarjenih namenili skoraj 9,5 milijona evrov.

Spoštovane krvodajalke, spoštovani krvodajalci mesta Ljubljana!

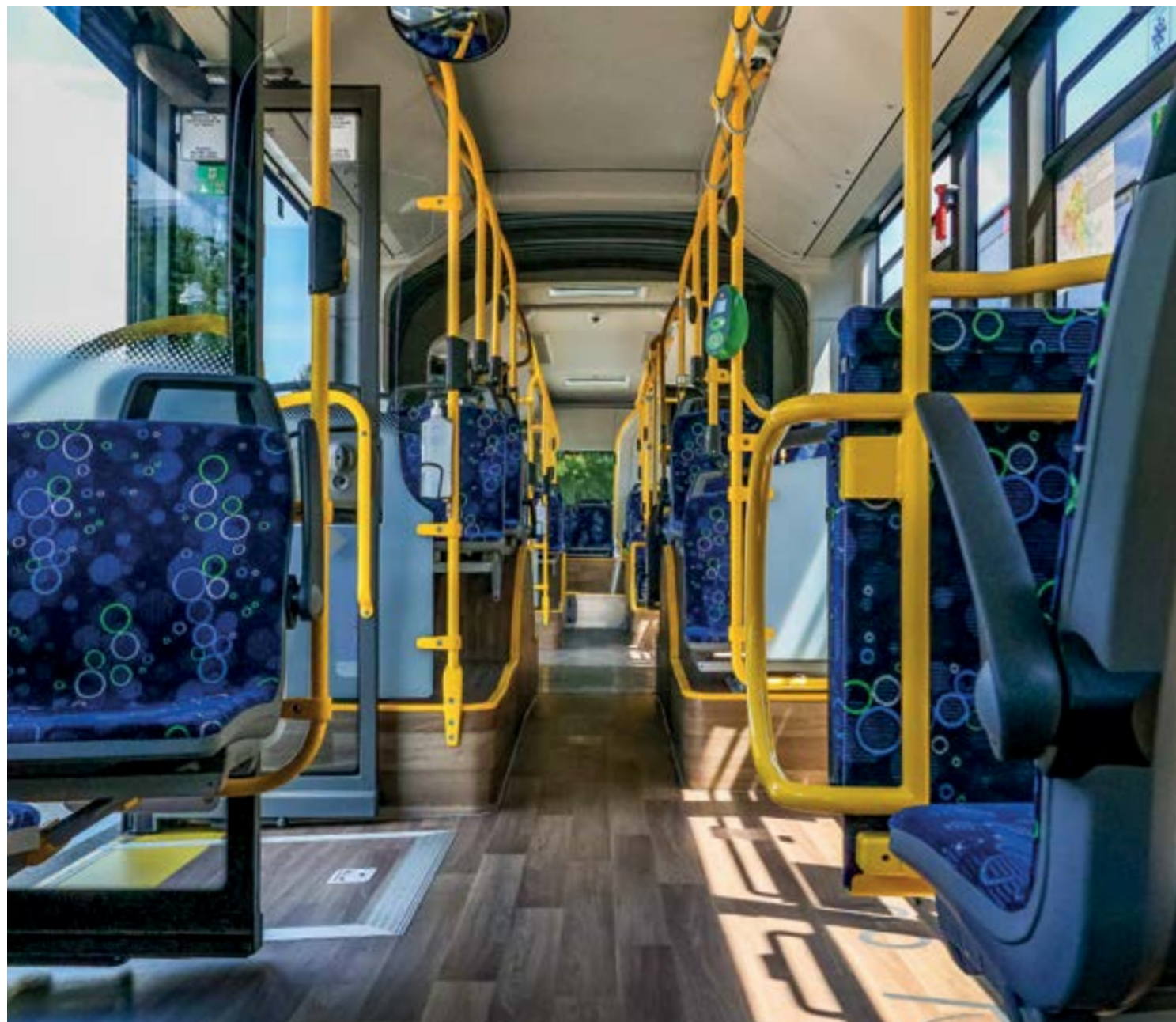

Vljudno vas vabimo, da darujete kri za zdravje in življenje soljudi. Pokličite 051/389 270, 051/671 147 ali 030/716 796 in se naročite na odvzem. Krvodajalske akcije bodo potekale 12. in 26. avgusta ter 2. in 9. septembra na Zavodu RS za transfuzijsko medicino na Šlajmerjevi ulici 6. Več informacij na ztm.si.

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

Vse, ki si želite postati krvodajalci, vabimo, da se vpišete v bazo krvodajalcev na spletni strani rks.si/sl/Prijava_na_krvodajalsko_akcijo, da vas bomo lahko prek SMS-sporočila povabili na redne in izredne krvodajalske akcije. Za dodatne informacije nas lahko pokličete na 62 07 290 ali nam pišete na kaplja@rdedekrizljubljana.si. Sporočite nam svoje vtise o poteku odvzema krvi, morebitne spremembe osebnih podatkov ter število darovanj krvi, da vam po pošti pošljemo zahvalo.

Gori, doli, naokoli z novimi avtobusi

JULIJA MILIČ

Notranjost diši po svežem, prostor je prijetno velik, vožnja pa tako tiha, da skoraj ne opazite, da ste se že začeli premikati. Deset novih mestnih avtobusov LPP poganja stisnjeni zemeljski plin, opremljeni pa so s hibridnim pogonskim sklopom, ki z občutno manjšo porabo goriva pripomore k čistejšemu okolju. Zaradi nižjih podov se nanje lažje vkrcajo gibalno ovirani potniki in ljudje na invalidskih vozičkih, talne oznake pa jim zagotavljajo tudi prosto mesto na avtobusu. Voznikom LPP med vožnjo pomagajo napredni asistenčni sistemi, a so tudi brez njih tako spretni, da so v kategoriji avtobusov osvojili kar dve prvi mesti na državnem prvenstvu poklicnih voznikov.

Stari, a še delujoči računalniki

NINA KREUZER

Svetel paviljon na Celovski cesti 111 je novi dom Računalniškega muzeja, v katerem so razstavljeni računalniki, igrice in programi iz časov, ko se je svet še digitalno prebujal. Več kot 6500 primerkov, med katerimi so slovenski računalnik Iskra Delta Triglav, pa ZX Spectrum in Commodore 64, prvi znanstveni žepni kalkulator na svetu in prvi slovenski operacijski sistem, navdušuje obiskovalce. Vse razstavljene eksponate namreč kljub njihovi starosti lahko preizkusijo, saj še vedno delujejo brezhibno. V muzeju, ki je del Kulturne četrti Šiška, bodo poleg vodenih ogledov organizirane tudi razstave in dogodki, program pa si oglejte na spletni strani racunalniski-muzej.si.

Ples v poletni noči

NINA KREUZER

Vsako sredo ob osmih zvečer se pred Plečnikovimi arkadami na tržnici zberejo ljubitelji plesa, pridružijo pa se jim tudi naključni mimoidoči – mlajši in starejši pari, tudi nekaj otrok se pomeša med njih. Tisti, ki jih najbolj srbijo pete, se prikažejo že pred začetkom. Ob prvih taktih glasbe jim plesna mojstra pokažeta osnovne korake, nato pa so prepuščeni sebi in soplesalcem. Vsak teden zaplešejo drugo zvrst, enkrat swing, drugič tango. Nekateri uživajo v njim že poznanih plesnih gibih, drugi z resnim izrazom na obrazu pazljivo štejejo korake, a vsi se prav lepo zabavajo. Bi se jim pridružili? Brez skrbi, soplesalca ali soplesalko si lahko poiščete kar tam.

Gobarjenje v Rožni dolini

TAJDA KUŽNER

V Gobnjaku, majhni urbani gobji farmi na Večni poti 1, gobe rastejo kot po dežju. Bojana in Rok med vlažnimi policami, polnimi gojišč micelijev, s pristnim navdušenjem gojita in odkrivata skrivnosti nenavadnih, skoraj nezemeljskih, a veličastnih gourmet in medicinskih gob vseh barv, oblik, vzorcev in struktur. Med njimi najdete resaste bradovce, pisane ploskocevke, svetlikave pološčenke, ostrigarje, šitake, topolovke, shimeje in druge posebnice. Poleg svežih in sušenih gob s kulinarčnim potencialom in zdravilnimi učinki na svoji mestni farmi prodajata tudi komplete za domačo vzgojo teh gliv, prirejata delavnice in svetujeta, kako negovati gobe, da bodo zdrave in srečne.

V tem trenutku ni bojazni, da bi nam pozimi zmanjkalo plina

Sredi zelo vročega poletja smo, a toliko, kot se zdaj, se o tem, kako se bomo grela pozimi in koliko nas bo to stalo, še nikoli nismo pogovarjali. Soočamo se z energetsko krizo, katere zob še nismo prav zares občutili. Kako globoko bodo zagrizli v naše ogrevalne sisteme in denarnice, lahko le ugibamo. Trg z energenti je trenutno zelo nepredvidljiv, jeseni pa naj bi bilo že drugače. Direktor Energetike Ljubljana Samo Lozej pomirja: »Še nikoli nismo pustili Ljubljane na hladnem in vse bomo naredili, da je tudi to zimo ne bomo.«

DORIS KUKOVIČIČ

Kako se danes ogrevamo v Ljubljani?

Večina, kar 81 odstotkov vseh stanovanj na območju MOL, je priključena na enega od dveh daljinskih energetskih sistemov, to je ali na sistem daljinskega ogrevanja oziroma vročevod ali na sistem oskrbe z zemeljskim plinom oziroma plinovod. Preostali imajo lastne sisteme oziroma kurišča. Naj ponazorim še drugače: na vročevod, ki se razprostira v središču mesta, je priključenih 60.657 stanovanj ali slaba polovica vseh, na plinovod, ki se razprostira na obrobju, pa 42.411 ali tretjina vseh stanovanj. Če upoštevamo podatke statističnega urada o povprečnem številu članov

»ABSOLUTNO PREDNOST PRI OSKRBI IMAJO GOSPODINJSTVA. ČE PLINA V ZADOSTNIH KOLIČINAH NE BI BILO, BI SE NAJPREJ ODKLAPLJALA INDUSTRIJA.«

Samo Lozej, direktor Energetike Ljubljana

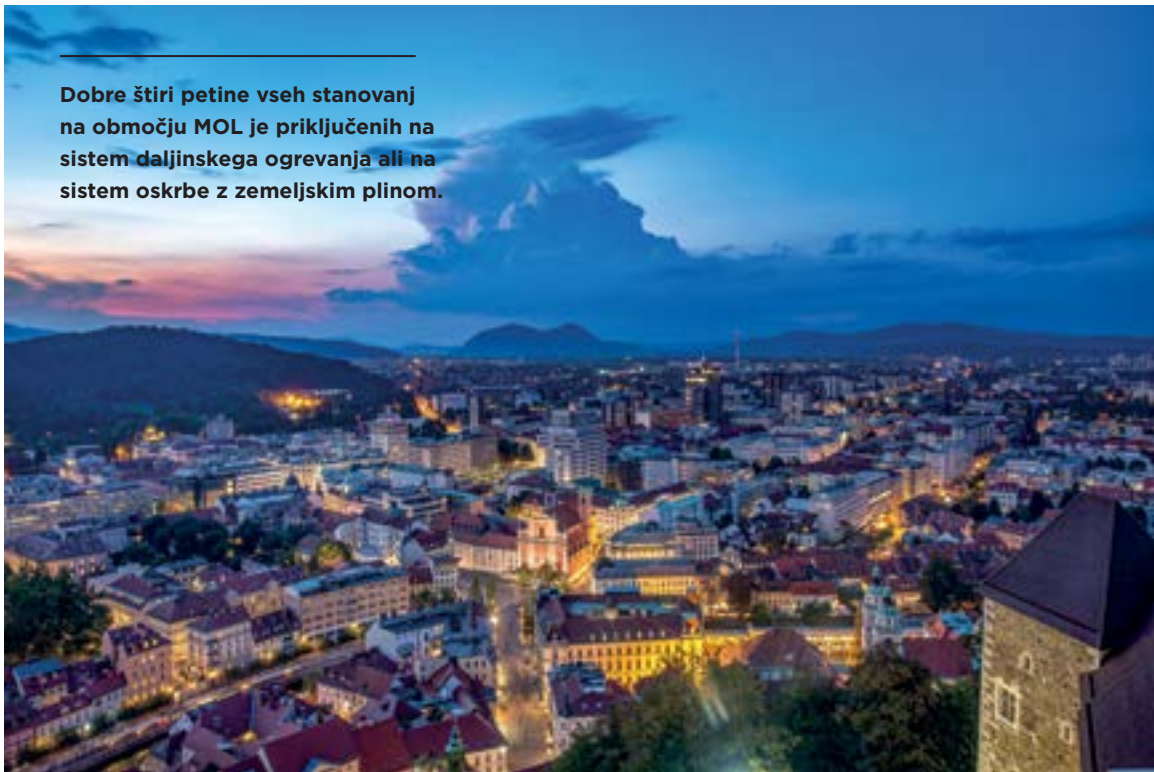
v slovenskem gospodinjstvu, se z daljinsko toploto ogreva okoli 145.000, z zemeljskim plinom pa okoli 101.000 prebivalcev MOL.

To je skupaj skoraj 12 odstotkov vseh Slovencev ...

Drži. Gre za zelo velika energetska sistema za oskrbo s toploto in plinom, ki sta skozi zgodovino največ prispevala k izboljšanju kakovosti zraka v Ljubljani in s tem h kakovosti bivanja. Seveda pa, ko govorimo o kakovosti zraka, ne smemo mimo prometa, ki je danes ključen onesnaževalec v mestu. Kako pomembno vlogo za kakovost zraka ima, je med drugim dobro razvidno v centru mesta, ki je že več let zaprt za splošni promet, mestni avtobusi pa so prešli na okolju prijaznejše energente.

Toda v Energetiki Ljubljana še vedno kurite premog ... Kako dolgo še?

Še vedno uporabljamo rjavi indonezijski premog, ki ima izjemno majhno vsebnost žvepla in malo pepela. Poleg tega uporabljamo tudi lesno biomaso. Iz lesa proizvedemo približno petino vse toplote za daljinsko ogrevanje. Smo pa trenutno v izvajanju največje naložbe doslej, s katero

bomo večino premoga nadomestili z zemeljskim plinom in s tem še dodatno izboljšali kakovost zraka v prestolnici. Izgradnja poteka od druge polovice leta 2019 in je trenutno v zaključni fazi. Za jesenske mesece načrtujemo hladne in za njimi vroče zagone elektrarne, polno obratovanje pa prihodnje leto.

Zakaj ravno zemeljski plin? In to ravno zdaj, ko skoraj vsak dan poslušamo, da ga morda ne bo, če pa bo, bo zelo drag.

Če bi imela tale pogovor pred dvema letoma, bi se verjetno zadovoljna pogovarjala predvsem o tem, kdaj bomo lahko povečali uporabo plina in iz Ljubljane umaknili še preostali del premo-ga ... Pred dvema letoma je bila namreč cena zemeljskega plina na zgodovinsko najnižji ravni. Toda v energetiki se ne da ničesar prehitovati, ne da se sprintati. Moraš teči na dolge proge – z ovirami. Jih preudarno preskočiti, ne pa se jim izogibati. Naš cilj je pripeljati Ljubljano v brezogljeno družbo. Do leta 2030 želimo razogljčiti oba sistema – daljinsko ogrevanje in distribucijski sistem za oskrbo s plinom. Preprosto povedano, načrtujemo zeleni prehod – o zelenem prehodu govori vsa EU. Za dosego tega cilja pa so potrebne številne velike naložbe. Nobena pomembna naložba se v energetiki ne zgodi čez noč. Poleg velikih vlaganj so potrebna tudi leta

načrtovanja. Od tod prisposoda s tekom na dolge proge z ovirami. Ovire so lahko različne, trenutna je žal zelo velika – vojna v Ukrajini, ki je pognala cene zemeljskega plina v nebo in zaradi strahu pred pomanjkanjem plina zagnala tudi že nekatere pred časom ugasnjene premogovne termoelektrarne po Evropi. In tako se names-to zemeljskega plina, ki je z vidika varstva okolja veliko bolj sprejemljiv, ponekod že vračajo nazaj k premogu ...

Se lahko k premogu vrnete tudi vi ali boste za vsako ceno zagnali plinsko parno enoto?

Ne gre za vprašanje, za kakšno ceno, temveč za zanesljivost oskrbe in dejstvo, da je treba več kot 130 milijonov evrov vreden projekt, ki je v zaključni fazi, dokončati. Naj pojasnim še naslednje: Energetika Ljubljana je skupaj z enoto TE-TOL v Mostah najprej toplarna, potem elektrarna. Na leto moramo proizvesti več kot 1100 gigavatnih ur toplotne energije, kar je ogromna količina toplote, zato pozimi potrebujemo tehnološko zanesljiv energent. In to zemeljski plin zagotovo je. Poleg zmanjšanja porabe premoga, kar je naš ključni cilj, pa bo plinska parna enota omogočila tudi še enkrat večjo proizvodnjo električne energije – namesto trenutnih 400 do 900 gigavatnih ur. Energetika Ljubljana bo s tem zagotovila okoli sedemodstotni delež vse

Izgradnja plinsko-parne enote, ki bo omogočila umik večine premoga iz Ljubljane, se končuje. Če potrebnega plina za njen zagon v prihodnji ogrevalni sezoni ne bi bilo ali pa bi bil ta cenovno nedosegljiv, bo Energetika Ljubljana potrebno toploto za daljinsko ogrevanje proizvedla iz premoga in lesnih sekancev, po potrebi pa bo uporabila tudi ekstra lahko kurilno olje.

slovenske proizvodnje električne energije, kar je v trenutnih časih, ko moramo povečati samooskrbo, še večjega pomena.

In če še konkretno odgovorim na vaše vprašanje: če potrebnega plina za zagon nove plinsko-parne enote v prihodnji ogrevalni sezoni ne bi bilo ali pa bi bil ta cenovno nedosegljiv, bi za proizvodnjo toplote primarno uporabili premog in lesno biomaso, po potrebi pa še ekstra lahko kurilno olje.

Kaj pa, če plina ne bo dovolj za uporabnike plinovoda? Se lahko zgodi, da gospodinjstva ostanejo brez ogrevanja?

Zdaj govoriva o najbolj črnem scenariju, zato naj kar takoj poudarim, da imajo absolutno prednost pri oskrbi vsa gospodinjstva. Če plina ne bi bilo v zadostnih količinah, bi se najprej odklapljala industrija. Varnostnih mehanizmov je več, tako na ravni države kot na ravni Evrope. Dobavitelji plina sledimo vsem priporočilom Agencije za energijo, kar pomeni, da bomo tudi o vsem sproti obveščali naše uporabnike. V tem trenutku bojazni pred pomanjkanjem plina za Slovenijo (še) ni.

Kaj pa bo s cenami ogrevanja? Še prej pa vas prosim, da pojasnite, ali Energetika Ljubljana izstavlja račune vsem uporabnikom vročevoda in plinovoda.

Energetika Ljubljana izstavlja račune vsem uporabnikom daljinskega ogrevanja, in sicer jih za stroške za dobavljeno toploto praviloma izstavi upravniku stavbe, ta pa nato etažnim lastnikom – kakor imajo skladno s stanovanjskim zakonom urejeno v večstanovanjskih stavbah.

Pri oskrbi s plinom je drugače. Dobava

»NAŠE KLJUČNO VODILO OSTAJA, DA ZAGOTOVIMO ZANESLJIVO IN VARNO ENERGETSKO OSKRBO VSEH NAŠIH UPORABNIKOV IN DA ŠE NAPREJ OSTANEMO MED UGODNEJŠIMI DOBAVITELJI TAKO TOPLOTE KOT PLINA.«

zemeljskega plina je v nasprotju z daljinskim ogrevanjem tržna dejavnost. Energetika Ljubljana zagotavlja plinovodno infrastrukturo na območju MOL in v nekaterih primestnih občinah, sam plin kot energent pa dobavljamo tistim, ki izberejo našo ponudbo. Trenutno je v Sloveniji okoli 20 ponudnikov plina za končne uporabnike.

Glede cen pa velja v ospredje postaviti naslednje: trg z energenti je v tem trenutku zelo nepredvidljiv, ne samo na področju zemeljskega plina, zato cen za novo ogrevalno sezono še ne moremo predvideti. Poudarjam pa, da se na ogrevalno sezono pripravljamo z upoštevanjem vseh tveganj in neznank, s katerimi smo ta trenutek soočeni, in naše ključno vodilo ostaja, da zagotovimo zanesljivo in varno energetsko oskrbo vseh naših uporabnikov in da še naprej ostanemo med ugodnejšimi dobavitelji tako toplote kot plina.

Če imate kakršnokoli vprašanje, povezano s storitvami Enrgetike Ljubljana, pišite na e-naslov **info@energetika.si** ali pa jih pokličite na brezplačno telefonsko številko 080 2882.

Trije novi pitniki za pogasitev žeje

NINA KREUZER

V poletnih mesecih, v katerih so visoke temperature in vročinski valovi žal postali skoraj nekaj vsakdanjega, je še toliko pomembnejša redna hidracija. V Ljubljani se lahko osvežimo na kar 52 pitnikov in petih fontanah s pitno vodo, ki so priključeni na osrednji vodovodni sistem mesta. Pitnike najdemo na različnih koncih mesta, vse od parka Tivoli do Gornjega trga in vzdolž Poti spominov in tovarštva (PST).

Pitna voda se nam morda zdi nekaj samoumevnega, a ta predstava je napačna. Ljubljana se uvršča na seznam redkih prestolnic na svetu s kakovostno pitno vodo, ki je na voljo vsem. Pitniki se začnejo odpirati spomladi in zelo prav pridejo v vročih poletnih mesecih, odprti pa ostajajo vse do sredine jeseni. Uporaba pitnikov je enostavna, saj se lahko na njih odžejamo takoj, lahko pa si vodo natočimo v stekleničko za večkratno uporabo, ki jo nosimo s seboj. S takšno embalažo ne poskrbimo samo zase, ampak tudi za naravo, ki nam daje to dobrotno.

Letos smo dobili pet popolnoma novih pitnikov. Naj omenimo tri med njimi. Na prenovljenem Trgu mladinskih delovnih brigad je bil postavljen prav poseben kamnit v obliki črke C, ki ga je zasnoval akademski kipar Primož Puglej. Curek vode teče iz ust zgornjega obraza v spodnjega, ki služi kot korito, ter simbolno uprizarja zgodovinski pomen transportne poti med mestoma Dunaj in Trst. Tod mimo je namreč nekoč tekla cesta, ki je povezovala ti dve mesti. Naslednja pridobitev je v mestnem parku Tivoli, priljubljeni rekreacijski točki prebivalcev, kjer se lahko po končani partiji minigolfa odžejamo na pitniku, postavljenem poleg igrišča. Vsi kotalkarji pa najdejo poletno osvežitev ob kotalkališču, prav tako v parku, pri obnovljeni fontani. Tretji na novo postavljen pitnik pa je na Cesti v Gorice.

Javno podjetje Voka Snaga vsako leto vse pitnike pred ponovnim odprtjem temeljito pregleda in očisti. Pitnike uporablja veliko ljudi, dostop do njih pa imajo tudi živali, zato za higieno poskrbimo tako, da jih odpremo s čistimi rokami ali robčkom, nikakor pa se z usti ali rokami ne dotikamo iztočnega mesta.

Da imamo prebivalci in številni obiskovalci dostop do tako kakovostne vode, je eden izmed privilegijev, ki nam jih ponuja naše mesto. In na to smo vsekakor lahko ponosni. Vseeno pa se moramo zavedati, da ima tudi dostopna pitna voda svojo ceno. Čeprav je te dobrine za zdaj dovolj, moramo z njo ravnati odgovorno, varčno in skrbno.

- ① Pitnik na prenovljenem Trgu mladinskih delovnih brigad
- ② Pitnik v parku Tivoli
- ③ Pitnik na Cesti v Gorice

V prenovljenih prostorih doma Ribiške družine Barje

Ribiška družina Barje že od leta 1955 deluje ob nabrežju Ljubljane, njihov dom pa velja za kraj, kjer se radi zbirajo ljubitelji športnega ribolova. Letos so prenovili tudi njegovo notranjost in ga tako naredili še prijetnejšega za druženje. Čeprav so le malce stran od mestnega središča in bi lahko pomislili, da upravljajo samo vodne revirje na območju MOL, v resnici skrbijo za celotno vzhodno območje Ljubljanskega barja.

NINA KREUZER

Ena izmed primarnih nalog ribiške družine je skrb za populacijo rib v širšem barjanskem okolišu. Zato budno spremljajo spremembe na vodotokih in vanje vlagajo ribje mladice. Po strokovni plati sodelujejo z Zavodom za ribištvo.

Junija letos je ribiška družina odprla prenovljen dom, ki je sicer imel enako podobo od leta 1982. Prenovljen je bil prostor, kjer opravljajo delo predsednik, podpredsednik in blagajnik, novo podobo imata tudi soba za gospodarja in dvorana, v kateri nameravajo konec leta organizirati fotografsko razstavo, ki bo prikazovala delovanje ribiške družine skozi zgodovino. Član družine Jure Ušeničnik pravi, da je dom zaradi prenove »bolj zadihal«. Z obnovo so ustvarili

okolje, ki je prijetnejše za druženje novih in starih članov, prav tako pa tudi za vse obiskovalce. Najbolj so ponosni na to, da občina podpira njihovo delovanje, saj s tem priznava njihovo veliko vlogo, veseli so možnosti za upravljanje vodotokov in neposrednega stika z naravo ter seveda prijateljstva, ki se je razvilo med člani.

V prenovljenem domu na Hladnikovi ulici 11 ste dobrodošli prav vsi — uradne ure imajo ob četrtkih od 18. in 20. ure. Več o delovanju ribiške družine, možnostih za različne dejavnosti in aktualne informacije pa si lahko preberete na spletni strani rdbarje.si.

V Ribiško družino Barje je včlanjenih 210 ribičev. Ne ukvarjajo se zgolj s športnim ribolovom, temveč dajejo velik poudarek tudi varstvu narave. Nedavno se je pripetila velika ekološka katastrofa v vodotoku Mali graben, ki je pomembno dristišče različnih vrst rib. Ribiči Ribiške družine Barje so skupaj z gasilci in policijo pregledali vodotok in odstranili poginule ribe. Razlog pogina še ni znan, je pa analiza vode, ki jo je opravil Institut »Jožef Stefan«, pokazala, da ni šlo za pomanjkanje kisika v vodi.

LJUBLJANČAN

Bit Sever je še pred 30. rojstnim dnem prepotoval pol sveta. S svojimi privlačnimi videozgodbami predstavlja kulturo, najrazličnejše koticke in vsakdanje utrinke iz resničnega življenja ljudi, ki jih srečuje. Pri tem osvaja z nalezljivim navdušenjem, neposredno komunikacijo, humorjem, pa tudi vrhunskimi posnetki. Če ga še niste spoznali, zamujate dobre zgodbe. Poglejte kakšno, na voljo je le nekaj klikov stran.

JAK VREČAR

Bit, kaj počneš, kako bi se opisal? Si snemalec, pripovedovalec, ustvarjalec vsebin, tudi vplivnež?

Nisem vplivnež! Upam, da me ne boste nikoli slišali začeti videa z nagovorom v slogu: »Vsi me sprašujete, kje sem dobil tole čudežno kremo ...« (*sproščen smeh*) Ljudje, tega v resnici nihče ne sprašuje! Ne želim si biti oglasni pano za stvari, ki me morda niti ne zanimajo in jih ne bi vzel v roke, če mi ne bi kdo plačal. Ne bi mogel delati recimo promocije za neki telefon, ki ga ne uporabljam. Pač ne bi bilo iskreno in pošteno.

Torej, kaj sem? Najraje imam izraz ustvarjalec videovsebin. Danes mi seveda pomaga, če dobim sponzorje, ki me podpirajo, da lahko grem na pot in snemam videozgodbe, ampak niti v sanjah nisem začel zato, da bi s tem služil. Od otroških let so me kot magnet privlačili neznani kraji. Recimo, da si jih pač želim videti čim več in svoje navdušenje nad njimi deliti z drugimi.

Kdaj si začel dokumentirati tisto, kar vidiš in doživiš?

Z družino smo potovali, odkar pomnim. Tu ne govorimo o luksuznih hotelih z nevemkoliko zvezdicami, ampak o odkrivanju neznanega. Raziskovanje z družino čim dlje od običajnih uhojenih poti, od tistih koncev Tajске, ki jih še niso preplavili turisti, do spanja pri kurdskih družinah v Turčiji – to je bilo otroštvo, ki sva ga imela z bratom Anžetom, še danes mojim partnerjem na poteh. Zelo hitro pa sem se začel zanimati tudi za fotografiranje in snemanje. Mama je fotografinja, videla je, s koliko veselja sem na primer z doma izdelanim makroflešem slikal žuželke. Usmerila me je na srednjo fotografsko šolo. Tam sem sicer kar trpel, ker se je že dogajal prehod s klasične analogne na digitalno produkcijo. V šoli smo tako tičali v fotografski temnici, mene pa je vleklo k digitalni tehniki in računalnikom. A sem zdržal in nato nadaljeval s študijem. Diplomiral sem iz videoprodukcije.

In potem si začel potovati s kamero?

Malo že, ampak najprej sem prehodil klasično pot začetnika. Brezplačno sem asistiral starejšim, pa fotografiral hotelske sobe za kataloge in spletne strani, snemal maturantske izlete in podobno. Hkrati sem želel več, iskal navdih pri žal prezgodaj pokojnem Vilku Filaču, sanjal, kako bi bilo, če bi tudi sam snemal zvezdnike, kot je Johnny Depp. Tako je v meni dozorela ideja, da grem poskusit v tujino. Iz tega se je izcimila moja enoletna avantura v Kanadi.

Zakaj Kanada?

Ker je bila najbližje Hollywoodu. (*smeh*) Nisem dobil vizuma za Ameriko, sem ga pa za Kanado. Tja sem se odpravil brez znanstev. Nisem vedel, v kaj se podajam. Trkal sem od vrat do vrat, ponujal brezplačne videe frizerjem, se trudil, da bi komu za majhen denar posnel poroko. Daleč, zelo daleč stran od glamurja je bilo to obdobje. Tam sem bil dobro leto dni. Ni mi uspel veliki met, sem se pa ogromno naučil o sebi,

»ŽIVEL SEM NA VEČ LOKACIJAH V CENTRU, NA CANKARJEVI, LEVSTIKOVI, RIMSKI, PRED KRATKIM SEM SE PRESELIL ZELO DALEČ, V SAVSKO NASELJE – IN POVSOD SEM UŽIVAL.«

o življenju, o tem, kako je, če ne veš, kako se boš prebil čez naslednji teden. Na roko sem si dal tetovirati koordinate neke ne prav lepe hiše v Torontu. Sam sem bil tam, se prebijal kot dostavljaivec hrane, ko nisem imel česa snemati. Nisem hotel vznemirjati domačih in nisem se vdal. In tam sem začel snemati tako imenovane vloge oziroma videozgodbe. Pokazati sem želel svojim prijateljem, kje sem in kaj delam. Tako je nastala moja prva zgodba, ki sem jo objavil. Izkazalo se je, da mi gre to kar dobro, zato sem nadaljeval tudi, ko sem se vrnil domov.

Deset- in stotisoči uporabnikov si ogledujejo tvoje zgodbe na YouTubu. To je, glede na to, da so v slovenščini, velikanska številka. S čim si si pridobil občinstvo?

Seveda pomaga moje tehnično znanje, da znam narediti »fotogenične« videoposnetke. Ampak prepričan sem, da daleč največ šteje pristnost. Če bi v več kot sto zgodbah samo kazal neke razglednice prekrasnih krajev, bi se me naveličali. Mislim, da se vidi, kako na poteh še vedno neizmerno uživam. Ko se kam odpravim, sem raziskovalec, avanturist. Rad pokažem ozadje, tisto, česar kamera po navadi ne ujame ali pa ne more ujeti. Resnične utrinke, izgubljene kovčke, zabavne in manj zabavne dogodke. Mogoče sem že prepotoval pol

»MISLIM, DA ZNAM KAR DOBRO POKAZATI SVOJ ZNAČAJ, ČEPRAV NA POTOVANJIH NE POSTAVLJAM V OSPREDJE SEBE, AMPAK SI ŽELIM DATI GLEDALCU OBČUTEK, KAJ VIDIM. TAKO, KOT ČE BI POKLICAL PRIJATELJA IN MU HOTEL POVEDATI ČIM VEČ.«

sveta, ampak še vedno se mi zgodi vse živo. Priznam, tudi 700 evrov so mi že pobrali s kartice, ker sem se v Riu de Janeiru usedel v napačen taksi in nisem bil dovolj pozoren. Ampak zaradi tega ne bom, po domače, jokal, ampak bom poskusil tudi drugim pokazati, kaj vse se zgodi. Enako velja za manj privlačne kraje, temačne koticke sveta, geto, kot so filadelfijske ulice, polne od sveta pozabljenih narkomanov.

Pa ni preveč nevarno hoditi po takih koncih z drago snemalno opremo?

Na poti po Afriki sva imela z bratom verjetno opreme za kakih 20 tisočakov. Seveda moraš biti zelo pozoren, kako skrbiš za kamere, fotoaparate, drone, računalnik ... Ampak to je del odkrivanja sveta. Da znaš oceniti, kje boš kamero pustil

varno v torbi in morda lovil le kaj skrivaj s telefonom. Danes tehnika že omogoča, da tudi skoraj iz žepa posnameš uporabne materiale. Včasih ne le zato, ker je tako varneje, ampak tudi zato, da ujameš čim pristnejše kadre. Za zdaj me še niso oropali ali okradli za kaj večjega. So mi pa recimo v prej omenjenem Riu dobesedno iz roke poskusili izpuliti telefon.

Kako si izbiraš destinacije?

Uf, včasih je bila edini recept misel »kaj je najdlje in najmanj odkrito«. Tako sem prišel recimo do Pridnestrja. Potuješ iz Romunije v Moldavijo in potem pogledaš, kam še lahko prideš. Tam je sicer trajalo celo večnost, da so se uradniki na mednarodno bolj ali manj nepriznani, v živo pa jasno opazni meji pustili prepričati, da bi spustili naprej nekega Slovenca, ki si je zaželel, da bi spoznal kraje, kamor ne gre turistično nihče.

Sicer pa sem s kamero že dokumentiral potovanja po Severni Ameriki in Evropi ter posnel še kar nekaj reči, ki še niso ugledale luči dneva. V okviru projekta OdBita pot, gre za zgodbe, ki so na ogled in še bodo na RTV Slovenija, bova z bratom obšla vse celine, tudi Antarktiko. Afriko sva obdelala in jo je treba zmontirati, zdaj naju čaka spet nekaj poti v Evropi in nato v Aziji. Samo še moj še bolj odtrgan ljubi brat se mora vrniti domov, ker je trenutno nekje na kolesarski poti od Aljaske čez Kanado in sever ZDA. Če ga ne bo pojedla kaka divja žival, bo torej še pestro. (smeh)

Katero videozgodbo bi priporočil nekomu, ki bi te rad spoznal na hitro, v nekaj minutah?

Mislim, da znam kar dobro pokazati svoj značaj, čeprav na potovanjih ne postavljam v ospredje sebe, ampak si želim dati gledalcu občutek, kaj vidim. Tako, kot če bi poklical prijatelja in mu hotel povedati čim več. Če moram izbrati en video, bi rekel, da se da iz zgodbe o odkrivanju Islandije z avtom, ki je obtičal v snegu, pa o krajih brez omrežja kar dobro spoznati moj resnični značaj. Nočem se pretvarjati ali igrati v teh zgodbah. Še vedno me sicer včasih ima, da bi se preskusil kot igralec, ampak to je že druga zgodba.

Bil si v tujini, zdaj si kljub številnim potovanjem spet zasidran v Ljubljani. Zakaj?

Ker sem tu doma in ker je tako lepo, varno, včasih že kar kičasto. Vsakič, ko pridem domov, si rečem, kakšno srečo imam. Ljubljana, poslopja ob njej, pogledi na grad s čolna, kolesa, skiroja, z nešteti točk v mestu ... tako obvladljivo in hkrati privlačno je naše mesto. Rad imam utrip, okuse, dogodke, druženje. Živel sem na več lokacijah v centru, na Cankarjevi, Levstikovi, Rimski, pred kratkim sem se preselil zelo daleč, v Savsko naselje (*smeh*) – in povsod sem užival. Sem tisti sosed, ki naredi pohištvo iz lesenih palet, okraši skupno teraso z lučkami, prinese hrano, povabi družbo iz hiše, stare in mlade. V Ljubljani imamo to dediščino Sreče na vrvi, duha, zaradi katerega smo povezani in tu tako radi živimo. To je moj dom.

Poklon vélikim ženskam našega mesta

V Ljubljani je 1623 ulic, a le nekaj več kot 50 je poimenovanih po ženskah. Predstavljamo vam štiri izmed njih.

KAJA BENKO

Park Lidije Andolšek Jeras

Med Ginekološko kliniko, Medicinsko fakulteto in staro porodnišnico na Šlajmerjevi ulici se razprostira manjši park, poimenovan po zdravnici Lidiji Andolšek Jeras, pionirki slovenske reproduktivne ginekologije, pobudnici in gonilni sili pri izgradnji nove ljubljanske porodnišnice ter ustanoviteljici Inštituta za načrtovanje družine. Mednarodno priznana strokovnjakinja je leta 2000 postala častna meščanka Ljubljane, 20 let kasneje pa je dobila še svoj park na območju, ki ga je tako zelo zaznamovala s svojim delom. Mirno okolje parka v zavetju dreves je prostor upanja ter razmišljanja o prelomnicah, ki jih prinese načrtovanje in pričakovanje novega življenja. Sredi parka je postavljen pitnik, posvečen še eni starosti ginekologije pri nas, dolgoletnemu strokovnemu direktorju Ginekološke klinike prof. dr. Adolfu Lukanoviću.

Ulica Ivane Kobilce

Ulica v soseski Zeleni gaj na Brdu nosi ime ene najbolj znanih slovenskih umetnic. V tamkajšnjih domovih zagotovo raste kakšna mlada umetnica, ki bo tako kot nekoč slikarka Kobilca pomembno zaznamovala našo prihodnost, stanovalci pa si prav tako kot njena Kofetarica verjetno radi privoščijo skodelico dišeče kave. Ivana Kobilca je bila ena prvih žensk, ki se jim je uspelo uveljaviti v tradicionalno moški umetnostni zvrsti. Zgledovala se je po največjih evropskih naturalistih in simbolistih, živela in razstavljala je po vsej Evropi, med njenimi deli pa je tudi portret znamenitega ljubljanskega župana Ivana Hribarja. Še preden smo leta 2013 po njej poimenovali ulico, smo jo radi držali v rokah, saj je bila kot edina ženska upodobljena na slovenskem bankovcu za 5000 tolarjev.

Ulica Marjane Deržaj

Med najmlajšimi ulicami, poimenovanimi po vélikih ženskah, je Ulica Marjane Deržaj na Bokalcih. Trenutno je še v nastajanju, saj tam gradijo novo stanovanjsko sosesko. Ta bo sicer povsem v znamenju žensk. Tudi sosednja ulica namreč nosi žensko ime; poimenovana je po akademski slikarki Metki Kraševac. Bodoči stanovalci si bodo na umirjenem robu mesta tik ob gozdu lahko ustvarili čisto svojo Poletno noč, opazovali Orion, šteli Zvezde padajo v noč ali razmišljali o Vozi me vlak v daljave. Te in številne druge zimzelene pesmi prve dame slovenske popevke nam še vedno odzvanjajo v ušesih in privabljajo nostalgične spomine. Morda je naključje, a Mestni svet MOL je osnutek odloka, v katerega je vključeno tudi poimenovanje ulice po naši izjemni interpretki, potrdil 18. januarja 2021, ravno na 16. obletnico njene smrti.

Po kateri ženski bi pa vi poimenovali ulico?

Če poznate ali občudujete kakšno žensko, ki je s svojimi dosežki obogatila naše mesto, na spletni strani ljubljana.si poiščite Komisijo za poimenovanje naselij in ulic. Tam boste našli obrazec za oddajo pobude, v katerega vpišete svojo obrazložitev. Lahko pa jim pišete tudi na e-naslov ms.kpnu@ljubljana.si.

Ulica Lili Novy

Na Dolgem mostu je ulica, ki ji je ime dala še ena velika umetnica. Naselje družinskih hiš na prvi pogled daje kar preveč miren vtis za živahen značaj, ki ga je pesnica ponosno kazala že od mladih let, tudi z izključitvijo iz šole zaradi neprimerne vedenja. Radoživa deklica je zrasla v samozavestno izobraženo žensko, za kakršne v času, ki so mu zapovedovali moški, ni bilo prav veliko prostora. Prve pesmi je napisala že v otroštvu. Poskrbela je tudi za prevod slovenskih del v nemščino in tako mednarodnemu prostoru predstavila Prešernov Sonetni venec ter dela Cankarja in drugih predstavnikov slovenske moderne. Lili Novy je svojo ulico dobila leta 1984, leto kasneje, ob 100. obletnici rojstva, pa še doprni kip pred hišo na Starem trgu 11a, kjer je živela.

MAJDA MALI
vodja hostla Celica

Nagrajeno gostoljubje

V zadnjem desetletju je število tujih gostov v Ljubljani občutno naraslo, še posebej v poletnih mesecih, ko naš dom postane ena najbolj priljubljenih destinacij med evropskimi prestolnicami. Meščanke in meščani množice, ki polnijo ulice, trge, trgovine in lokale, sprejemamo z mešanimi občutki, nedvomno pa je mesto zaradi njih bolj svetovljansko, kulturno raznoliko in živo.

Turizem Ljubljano bogati na več načinov. Turistični trendi so veliko pripomogli k trajnostnemu razvoju, ki nas uvršča med najboljše zelene destinacije in viša kakovost življenja v mestu. Med njegovimi pozitivnimi učinki so gotovo še izboljšana infrastruktura in številne pridobitve na področju športa in kulture, ki so namenjene tudi nam.

MED POZITIVNIMI UČINKI TURIZMA SO ŠTEVILNE PRIDOBITVE NA PODROČJU ŠPORTA IN KULTURE, KI SO NAMENJENE TUDI NAM.

Vse to nam obiskovalci hvaležno vračajo z razkrivanjem raznolikih pogledov na svet, ki vplivajo tudi na naš vsakdanjik. Ena takšnih pomembnih malenkosti so slastni zajtrki in krepčilni brunchi, ki so zaradi tujih gostov postali stalnica na menijih gostinskih lokalov, ob njih pa zdaj uživamo tudi meščani. Bolj opazimo tudi kakovostne izdelke domačih oblikovalcev in obrtnikov, nad katerimi se že dolgo navdušujejo turisti z vsega sveta.

Eden od temeljev trajnostnega turizma je komunikacija med obiskovalci in lokalnimi prebivalci. Gostje si namreč želijo čim bolj pristno doživeti mesto in državo, ki ju raziskujejo. Gostoljubnost jim najlepše izkažemo tako, da jim ponudimo najboljšo lokalno kulinariko in kulturo ter

jih sprejememo medse, da začitijo tudi utrip vsakdanjega življenja v Ljubljani.

Z izmenjavo izkušenj in navad tudi sami postajamo bolj odprti in svetovljanski. Zato se vsi, ki delamo v turizmu, trudimo gostom pokazati, da so sprejeti in dobrodošli. Njihovi odzivi inocene po koncu obiska nam zagotavljajo, da smo pri tem uspešni in da je Ljubljana mesto, v katerem se vsak počuti doma. Še večji dosežek pa izkazuje kazalnik turističnega obiska, ki iz leta v leto raste. To pomeni, da so se ljudje pri nas imeli lepo in nas priporočili tudi drugim popotnikom.

Slovenija in Ljubljana sta za večino tujih gostov pozitivno presenečenje. Čeprav smo v statističnih pogledih precej majhna država, pa imamo naravno in kulturno dediščino, na kateri smo lahko upravičeno zelo ponosni. Večkrat šele v pogovoru s tujci spoznamo, da so stvari, ki se nam zdijo popolnoma samoumevne in vsakdanje, nekaj posebnega, saj oni z občudovanjem govorijo o njih kot o presežkih. Med njimi je tudi naš hostel Celica na Metelkovi ulici 8, katerega zanimivo zgodbo, domiselni koncept in prijazno gostoljubje poznaves svet. Danes ena najbolj obiskanih nastanitiev v Ljubljani je bila pred osamosvojitvijo vojaški zapor, nekdanje zaporniške celice pa so preurejene v udobne sobe z mehkiimi posteljami.

V hostlu, ki z izpolnjevanjem najvišjih mednarodnih standardov v kategoriji mladinskih prenočišč osvaja številne nagrade, se kljub temu, da imamo množico gostov, trudimo delovati s čim manjšim okoljskim odtisom. In tudi zaposleni smo

zelo pisana mednarodna družčina. Skoraj polovica sodelavcev je tujcev, zato se pogosto srečujemo z zanimivimi komunikacijskimi izzivi. Kljub temu smo zelo povezani, lažje pa vzpostavljamo tudi stike s tujci iz različnih držav in z različnih jezikovnih območij. Neposreden stik z njimi širi naša obzorja in nas dela dostopnejše, pa tudi drugačnosti vseh vrst in oblik se nam zdijo nekaj povsem vsakdanjega. Naša ekipa je naše bogastvo.

Želimo si, da bi rast turističnega obiska pomenila tudi to, da vse več ljudi spozna slovensko družabnost, gostoljubnost in odprtost. Konec koncev smo zaradi tega tudi bolj samozavestni in ponosni na vse bogastvo, ki ga delimo z drugimi. Seveda pa to od nas občasno zahteva tudi malce potrpežljivosti.

IVA RENČELJ
vodja trgovine IKA

Domači oblikovalci navdušujejo tuje goste

V sakega, ki vstopi skozi vrata naše trgovine na Ciril-Metodovem trgu 13, vljudno in dovolj glasno, da me opazi, pozdravim: »Dober dan!« Po zaslugi debelih zidov mogočne kanoniške hiše od poletne vročine pregreta telesa objame prijeten hlad. Oči si spočijejo in se privadijo na malo zatemnjen prostor, kar prija v tem letnem času, ob melodičnih klavirskih improvizacijah pa se sprosti tudi um.

Po slovensko pozdravim prav vsakega, četudi že po govorici izpred izložbe slišim, da so tujci, in vidim nepoznane obraze. Zdi se mi, da se to nekako šika, in čutim, da prav s pozdravom v maternem jeziku ohranjam sebe, avtentičnost trgovine in vseh avtorjev iz zakulisja, katerih izdelke z mamopostavljava na prodajne police. Vedno imam v mislih domačega kupca, ki je ob pozdravu v tujem jeziku kar malce užaljen. Ljubljana je vendarle naše mesto in vsi si želimo, da bi ostala pristna. Obiskovalcu pustim, da se naučije prijetnih občutkov ob pogledu na izdelke, za katerimi pri nas vedno stoji zanimiva zgodba. »Que bellissimo!« slišim Italijane ali pa »Wie schön!« povedo Nemci. »C'est très spécial,« zažvrgolijo Francozi. Japonci pa nas obogatijo s svojim »kawaii«.

Turisti v trgovino prinesejo vso to različnost in priznam, da nam lepi odzivi in pohvale vsakič pobožajo dušo. Dajo nam vedeti, da delamo dobro, in nas spodbudijo, da se še bolj potrudimo in razvijamo našo vizijo. Ta je, da na naše police postavljamo vedno nove dobro oblikovane, vrhunsko izdelane in inovativno zasnovane izdelke slovenskih avtorjev. Naši gostje lahko izbirajo med edinstvenimi izdelki za dom, inovacijami, voščilnicami in odtisi slovenskih ilustratorjev, mojstrsko ukrojenimi in zašitimi modnimi kosi, kozmetiko iz najboljših

trajnostnih sestavin in drugimi lepimi rečmi. Razširjamo navdihujoče zgodbe o ljudeh, materialih, krajih in čarovnijah, ki se skrivajo za vsakim izdelkom posebej. Skrbimo za ličen videz naše trgovine sredi Ljubljane, kjer vedno dobro svetujemo in lepo zavijemo. Nič manj pozornosti niso deležni naši spletni kupci, med katerimi se najdejo tudi tujci, ki so nas spoznali prav na Ciril-Metodovem trgu.

Za nas so pomembni tako domači kot tuji kupci. Masovni turizem, ki smo ga doživljali pred obdobjem covida-19 nas je, priznam, kar malce razvadil. Z epidemijo pa je prišlo obdobje, ko smo se lahko zazrli vase in v svoje bistvo. Vrata trgovine so bila v tem obdobju kar predolgo zaprta. Za njimi pa smo v tem času s pakiranjem in pošiljanjem spletnih naročil risali nasmeha na obraze naročnikov.

TURIZEM V LJUBLJANI JE ZARADI ŠTEVILNEJŠIH NAKUPOV VELIKA SPODBUDA ZA NASTANEK NOVIH KREACIJ.

Spominjam se maja 2020, ko so bile državne meje zaprte in ni bilo slišati niti enega tujega odzdrava. Neka nenavadna drugačnost je bila v tej tišini. Prihajali so domači kupci, naše stalne stranke, ki pri nas vedno najdejo kaj zase ali darilo za koga njim pomembnega. Počasi so začeli kapljati nazaj tudi turisti in občutek imam, da je turizem zdaj bolj butičen. Resnica je, da nam to pravzaprav godi, saj se lahko kupcu posvetimo bolj skrbno in mu povemo še kakšno navdihujočo posebnost več.

Spoznavam, da avtorji, ki jih povabimo k sodelovanju, čutijo poseben ponos, da se lahko njihovi izdelki bleščijo na tej izjemni lokaciji sredi starodavne Ljubljane. Povabimo jih v izložbeno okno, kjer lahko svobodno sprostijo nakopičeno kreativnost. Z nami delijo drobce svojega življenja in poslanstvo, ki ga občutijo ob kreiranju izdelka. Prav poseben občutek mora biti, ko kupec izmed vseh zanimivih kosov, ki se bahajo v trgovini, izbere prav tvojega in ga odnese domov kot spomin na Slovenijo, na prijazno Ljubljano ter njene ljudi. »Eccellente!« bi rekli Italijani, mi pa: »Izjemno!« In prav turizem v Ljubljani je zaradi številnejših nakupov velika spodbuda za nastanek novih kreacij. Ko spoznaš, da ljudje cenijo in kupujejo, kar skupaj z avtorji naših izdelkov ustvarimo, poletiš.

TJAŠA JANOV LJAK
turistična vodnica po Ljubljani

Občudovane samoumevnosti

Ljubljana je mesto nešteti zgodb in doživetij pa tudi čisto vsakdanjih navad, ki jih meščani niti ne opazimo več. Kot turistična vodnica jo gostom iz Amerike, Avstralije, različnih evropskih držav in drugih koncev sveta največkrat predstavim na splošno, z malce zgodovine, umetnosti, gastronomije in sodobnega življenja. Z radovednejšimi obiskovalci pa se poglobimo v konkretne tematike, med katerimi sta najbolj priljubljeni trajnostna Ljubljana in lokalna kulinarika, zadnje čase pa je veliko zanimanja tudi za pripovedi urbane Ljubljane in dediščino arhitekta Jožeta Plečnika. Vas zanima, kaj opazijo v našem mestu?

»Kako je čista!« mi je reklo že nešteto obiskovalcev. »Nisem še videla bolj čistega mesta!« pa mi je nekoč povedala upokojenka iz Združenih držav. Da je prepotovala že velik del sveta, a Ljubljana jo je naravnost očarala. Čistoča pa je pravzaprav le ena izmed stvari, ki jih tuji gosti tako radi postavijo v ospredje, medtem ko se nam, njenim prebivalcem, morda zdi popolnoma samoumevna.

In kaj so še tiste stvari, ki jih domačini lahko spregledamo, tuji obiskovalci pa jih opazijo in so nad njimi navdušeni? Na drugem mestu pogosto omenijo varnost, izrazijo navdušenje nad velikim območjem za pešce v centru, urejenimi nabrežji reke Ljubljanice in nad množico zelenih površin: »Veliko imate parkov, ki jih nikoli ne zaklenete.«

Med prijetnim sprehodom po središču mesta z zanimanjem opazujejo živahne terase gostinskih lokalov. Claudia iz Milana mi je rekla, da je Ljubljana viva. Živa. Energična. Da je prijetno in gostoljubno mesto, kjer se ljudje radi družijo in hodijo ven. Tujci mi večkrat povedo, da smo Slovenci prijazni ljudje, ki radi priskočimo na pomoč, če nas kaj povprašajo. Pohvalijo tudi znanje tujih jezikov. »Vsi govorite dobro angleško,« slišim pogosto.

Obiskovalci pohvalijo tudi praktične stvari, ki jim olajšajo odkrivanje našega mesta. Ena takih so seveda prostori, kamor gre še cesar peš: javna stranišča. »Ne le, da so brezplačna, tudi čista so!« povejo in dodajo, da je fino tudi to, da jih je kar precej po vsem mestnem središču. Pogosta tema naših pogovorov je tudi voda. Ljubljanska pitna voda je dobra in tujci jo radi pohvalijo, še posebej gosti z območij, kjer je to redka dobrina. »Pa dostopna je!« dodajo, ko se pogovarjamo o ljubljanskih pitnikih. Ko jim povem, da jih je že več kot 50 in da jih lahko najdejo na aplikaciji za telefone Tap water Ljubljana, pa so prav vsi navdušeni in marsikdo tudi takoj pobrska po trgovini za aplikacije.

»Ali je Pogačar Ljubljančan?« Nisem se mogla načuditi vprašanju. »Ne, zakaj?« sem odgovorila z vprašanjem. »Ker imate trg v centru Ljubljane poimenovan po njem!« je bil odgovor. »Kaj imamo?« sem začudeno vprašala, potem pa v istem trenutku razumela, kaj me Diego iz Španije sprašuje. »Aja, neeee! Trg nosi to ime že več kot sto let. Poimenovan je po ljubljanskem škofu Janezu Zlatoustu Pogačarju, velikem zagovorniku slovenstva, ki je bil zaslužen za njegovo prvotno podobo. Ustanovil je več časopisov, tudi slovenskih, bil pa je tudi med soustanovitelji Slovenske matice.«

CLAUDIA IZ MILANA MI JE REKLA, DA JE LJUBLJANA VIVA. ŽIVA. ENERGIČNA.

Domačini smo do svojega mesta bolj kritični in vedno najdemo kaj, kar bi lahko bilo boljše. Ne znamo ceniti arhitekture, češ da ni tako veličastna kot drugje, pa infrastrukture in dobre ponudbe hrane in še kaj bi se našlo. Pač v stilu, da je sosedova trava vedno bolj zelena. A ko poslušam tuje obiskovalce peti hvalnice našemu mestu, se večkrat zamislim: »Pa saj imajo prav!« Stavbe morda res niso najbolj visoke in najbolj moderne, pričajo pa o dolgi in pestri zgodovini mesta. Gosti radi pohvalijo arhitekturo, da je očarljiva, pravijo. Zgovorni so tudi glede ponudbe hrane. »Imate odlično hrano. Okusna je, sveža in dostopna. Tudi izbire je veliko. Ljubljana je pravzaprav odlična destinacija za vse ljubitelje hrane!«

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališč MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Tipičen Anglež sem predvsem ob petih popoldne – ko pijem čaj

Roger H. Pain je priznan biokemik. Študiral je v Oxfordu, na Univerzi v Newcastlu vodil oddelek za biokemijo, bil je predsednik Britanskega društva za biofiziko. Po upokojitvi v Veliki Britaniji se je odločil nadaljevati delo – ne na Institutu Pasteur v Parizu, kjer je bil eno leto, ampak v Ljubljani, na Institutu »Jožef Stefan«. Tam je delala tudi znanstvenica Marjetka Kidrič. Danes pijem čaj z njima, v njunem domu.

NINA KOKELJ

S svojim delom ste veliko prispevali tudi k razvoju slovenske biokemije, bili ste tako rekoč njen ambasador v tujini. Leta 2013 ste za svoje pomembno strokovno in znanstveno delovanje v slovenskem prostoru, ki je bilo v močno oporo številnim biokemikom, prejeli ugledno Lapajnetovo plaketo. Kaj pomeni biti znanstvenik? To ni le poklic, je poseben način, na katerega gledaš na svet. Ta pogled je verjetno bolj razumski. Sam se ne želim obnašati in govoriti kakor znanstvenik, o sebi razmišljam kot o povsem običajnem človeku. Je pa res, da sem se vedno izjemno dobro počutil v akademskem okolju, tako v družabnem kot strokovnem smislu. Posebej rad sem delal z mladimi. Še vedno, v manjšem obsegu seveda, sodelujem z njimi: v pregled, v strokovno lekturo, mi prinašajo svoja znanstvena dela. V času svojega strokovnega udejstvovanja v Sloveniji sem predaval tudi o

»OBOŽUJEM NARAVO V LJUBLJANI, ZELENJE, TIVOLI, TAM MI JE ŠE POSEBEJ VŠEČ RIBNIK Z LABODI.«

pravilih in pasteh pisanja znanstvenih člankov v angleškem jeziku.

V Ljubljani živite že 28 let. Bi lahko rekli, da je vaš dom?

Vsekakor, z lahkoto. Tu sem se vedno počutil dobrodošlega. Ko Slovenci izvejo, da je bila moja babica Škotinja, me sprejemajo s še dodatno toplino. (*smeh*) Dobil sem občutek, da ste nad Škoti naravnost navdušeni. Sam imam rad vašo poezijo, v angleščini sem bral Prešerna, Kosovela ... Na vašo hrano – kisle zelje, repo, krvavice ... – pa sem se malo težje navadil. Anglež ostajam, ko ob petih popoldne pijem čaj, Keemun, Darjeeling ... Združeno kraljestvo pa z ženo obiščeva dvakrat letno. Dolga leta sva se tja poleti vozila z avtom. In se vedno vrnila domov, v Ljubljano.

Kaj vas v Ljubljani najbolj navdušuje?

Prijatelji! Z ženo živiva polno življenje tudi v smislu druženja z ljudmi, ki ne prihajajo izključno iz znanstvenih krogov. In obožujem naravo v Ljubljani. Zelenje, Tivoli, tam mi je še posebej všeč ribnik z labodi.

Pa kultura, predvsem glasba; občudujem razvejenost tukajšnje koncertne ponudbe, z ženo zelo rada hodiva na te prireditve, imava vse mogoče abonmaje. Poslušava predvsem klasiko, resno glasbo. Lani sva v filharmoniji imela tudi abonma za sodobno glasbo. Jesen v Ljubljani imam rad tudi zato, ker se takrat začne nova koncertna sezona.

Pravite, da se Slovenci od Angležev razlikujemo predvsem v tem, da govorimo ta naš »hecni« jeziki.

Res je. Nisem se ga naučil. Na prvem tečaju slovenščine, na katerega sem se vpisal, ko sem se preselil v Ljubljano, smo se posvečali izključno slovnici. Tako učenje me ni pritegnilo. Predvsem pa so kolegi na Institutu »Jožef Stefan«, kjer sem delal, pa tudi ljudje, s katerimi sem se družil zasebno, takoj presedlali na angleščino. Slovenščine se mi preprosto ni bilo treba naučiti. Celo na tržnici, kamor sem vedno rad hodil, so branjevke in branjevci začeli z mano govoriti v mojem jeziku takoj, ko so ugotovili, da sem Anglež.

Kjer je radio doma

Radijska tehnika omogoča oglašanje v eter od koderkoli – včasih so bojda rekli, da mora vsak radijski novinar začeti svojo kariero z oglašnji z ljubljanske tržnice in iz živalskega vrta. Vendarle pa imajo radii tudi svoj dom; študenta denimo neločljivo povezujemo z Rožno dolino in gotovo ni Ljubljančana, ki ne bi poznal mogočne stavbe nacionalnega radia na Tavčarjevi 17.

ALENKA KLUN

Sprehod po prostorih znanih ljubljanskih radiev smo začeli prav tam, in sicer v družbi dolgoletne sodelavke Radia Slovenija Tatjane Pirc, ki je po radijskih hodnikih naredila že nešteto korakov in jo nanje veže veliko spominov. Stavba, v kateri domuje nacionalni radio, je stara, v njej kar naprej potekajo vzdrževalna in prenovitvena dela, a se v resnici ni zelo spremenila, pravi.

»To hišo imam rada in jo občudujem, odkar sem prvič vstopila vanjo. Čudovito radijsko avlo krasi velika ura še iz časov Radia Ljubljana, na bogato zgodovino radia nas spomnijo tudi vitrine z našo muzejsko zbirko. Obiskovalcem vedno pokažem stare mikrofone, mehanizem radijske kukavice in snemalnik, ki tehta kakšnih osem kilogramov. Tega sem tudi jaz prenašala naokrog. Nekaj posebnega je tudi stopnišče, ki se vije do šestega nadstropja, tam pa nas čaka terasa z razgledom na mesto in Ljubljanski grad. Včasih so na tej terasi koncerti, med pandemijo pa je bila prizorišče uredniških sestankov na svežem zraku.« Kaj pa ima v radijski hiši najraje? »Izjemne ljudi.«

Lani je Tatjana Pirc ob 80. obletnici začetka njegovega oddajanja raziskala delovanje radia Kričič, ki je oddajal z lokacij po vsej Ljubljani, kdaj celo iz omare in zaboja, njej sami pa so se zelo vtisnili v spomin snemanja in oglašanja iz tako imenovanih »hiš strahov« po mestu.

»V letih in desetletjih, odkar delam na radiu, sem spoznala veliko nenavadnih kotičkov

Foto: Svetozar Busić, hrani Muzej
novejše zgodovine Slovenije

Ljubljane, bleščavih in takšnih, ki pripovedujejo o bedi življenja ljudi na družbenem obrobju. Vsak dan hodimo mimo njih, pa sploh ne opazimo, da že leta samevajo. S sodelavcem sva raziskovala, kaj se je v teh hišah dogajalo, kdo so lastniki, kaj se jim je zgodilo, med smetmi, umazanimi odejami, jogiji in iglami pa sva našla tudi stanovalce. Eno izmed praznih in zapuščenih hiš na Viču mi je razkazala mlada fotografinja, ki si je v njej uredila začasen dom in atelje. Žalostna hiša sredi mestnega vrveža, njena razbita okna in nered so bili njen navdih.«

Ko je Alenka Sivka – njena legendarna nočna oddaja Največje radosti življenja na frekvencah zdaj že pokojnega Radia glas Ljubljana je podirala tabuje z odkritimi pogovori o temah, ki po navadi ostanejo zaprte za štirimi stenami – davnega leta 1984 prišla na RGL, so bili prostori radia v prvem nadstropju hiše na Gregorčičevi ulici. »Najbrž nekdanje staromeščansko stanovanje z nekaj sobicami, kjer smo se stiskali, ampak je bilo lušno, vedno je bilo veselo vzdušje. Studio, ki naj bi bil neprodušno zaprt, je imel okno na notranje dvorišče,« dodaja v smehu Alenka Sivka.

S sodelavci so bili velikokrat na malici v nekdanji gostilni Koper, ki je bila v neposredni bližini. In če se jim je želel pridružiti še tonski tehnik, ki je delal na programu, je dal na gramofon malo daljši komad, dolg kakšnih 15, 20 minut, zapustil studio in prišel k njim. »No, zato se je dostikrat v programu zgodila tišina, a se zaradi tega ni nihče kaj dosti vznemirjal. RGL je bil ravno zaradi takšnega neobremenjenega

**»OBISKOVALCEM VEDNO
POKAŽEM STARE
MIKROFONE, MEHANIZEM
RADIJSKE KUKAVICE IN
SNEMALNIK, KI TEHTA
KAKŠNIH OSEM KILOGRAMOV.
TEGA SEM TUDI JAZ
PRENAŠALA NAOKROG.«**

**TATJANA PIRC, RADIO
SLOVENIJA**

vzdušja, sproščenega vodenja in dobrih voditeljev, veliko kontaktnih oddaj in dobre glasbe tako zelo priljubljen. Pravi mestni, ljubljanski radio. Ljubljanci, pa tudi širše, so ga vzeli za svojega.«

Kasneje so RGL-ovci dobili prostore na Kopitarjevi 2, v stavbi, kjer je danes Pravna fakulteta in še vedno redakcija časopisa Dnevnik. Čisto na začetku, ko so ga leta 1977 ustanovili, pa si je RGL delil prostore in frekvence z Radiom Študent v Rožni dolini, kjer Študent domuje še danes. Iz premajhne kleti »osmice« oziroma bloka VIII, iz katere so prek AM-valov dolžine 188 metrov začeli oddajati na dan zmag 9. maja 1969 in kjer so bili takratni sodelavci leta 1991 priča desetdnevni vojni, ko je praktično na dvorišče radia strmoglavil helikopter, se je Študent februarja 1997 preselil v blok XIV, ki je tudi najnovejši in zadnji blok v študentskem naselju v Rožni dolini in v katerem radio zaseda zgornji dve nadstropji. Medtem ko nekoč Radia

Foto: Edi Šelhaus, hrani Muzej
novejše zgodovine Slovenije

Študent zaradi radijske sence nismo lovili niti po vsej Ljubljani, zdaj signal prihaja iz oddajnika RTV-ja na Grajskem griču na Šancah (iz studia do tja pa prek mikrovalovnega oddajnika), od koder se jih sliši vse do Bleda, pojasnjuje odgovorni urednik Gal Križmančič.

Medtem ko je Radio glas Ljubljane po dokapitalizaciji in selitvi v Črnuče klavrno končal, pa se je prav tam lani začela pisati optimistična zgodba Radia Eter, ki deluje po načelu mladi za mlade in ima svoj sedež v Mladinskem centru Mladi zmaji v Črnučah. V sklopu kulturno-glasbenega programa Basement, o katerem smo v Ljubljani pisali februarja lani, mladim omogočajo, da souporabljajo snemalne prostore, tehniko in instrumente za lastne projekte, ki služijo kot odsočna deska v svet kulture, medijev ali glasbe, sočasno pa postanejo del mladinske skupnosti, nam je pojasnila odgovorna urednica Mojca Jevšek.

Foto: Vlastja Simončič, hrani Muzej
novejše zgodovine Slovenije

Foto: neznan, hrani Muzej
novejše zgodovine Slovenije

V skritih kotičkih ljubljanske stolnice

Na njenem dvorišču se srečujemo, v njeni bližini predvsem ob sobotah nakupujemo zelenjavo in sadje, zvonjenje iz njenega zvonika nas opozori, da zamujamo na zmenek, v njej se nekateri umirjajo in molijo. Ljubljanska stolna cerkev svetega Nikolaja na Dolničarjevi 1 je z vsakim od nas povezana na svoj način. Vendar pa se lahko vprašamo, ali jo Ljubljančani sploh poznamo. Morda njene freske, oltar, celó zgodovino. A to je le del stolnice. Drugi del, ki ga med obiskom cerkve lahko le slutimo, pa večini ostane skrit. Do zdaj! Dobili smo namreč edinstven dostop do njenih za večino Ljubljančanov nepoznanih kotičkov.

ANJA LESKOVAR

Ko sem stopila skozi njena Slovenska vrata, na katerih je upodobljena zgodovina naše-ga ozemlja od prvih ljudstev do osamosvojitve, se je začela uresničevati moja želja, ki jo gojim od ranega otroštva. Spomnim se, da so me, radovedno deklco, v muzejih, cerkvah in gradovih vselej najbolj zaposlovale misli o tem, kaj se skriva za vrati, skozi katera nisem smela.

Z občudovanjem in hvaležnostjo sva s fotografom vstopila v ta svet. Mojo otroško domišljijo je požgečkalo že v desni zakristiji, kjer se duhovniki in ministranti občasno pa tudi posebni gostje, pripravljajo na obrede. »Vedno v tišini,« me opomni župnik Roman Starc, ki naju potrpežljivo vodi. Tako velevalo tudi pravila vedenja na steni. Razumljivo. Le ena

vrata nas ločijo od vernikov v današnji baročni cerkvi, ki je bila postavljena leta 1706 na mestu nekdanje romanske bazilike iz 13. stoletja in na temeljih kasnejše gotske cerkve. Kar predstavlja sem si polno cerkveno ladjo, katere tišino prereže gromek smeh razigranih ministrantov. Tu občudujem predalčke z imeni duhovnikov. Vsak ima vzorno pospravljeno vse, kar potrebuje za obrede – kelih, prtčke, krožnik in gradiva.

Osupla nad starostjo in ohranjenostjo večine predmetov v cerkvi stopam za župnikom po res ozkih stopnicah v neke vrste garderobno omaro stolnice. V njej hranijo mašne obleke, plašče, prte pa tudi posebna ogrinjala in celo eno najlepših škofovskih pokrival v Sloveniji. Med tipanjem čudovitega brokata in zlate niti na pokrivalu se mi pogled ustavi na luknji v stro-pu in majhni lestvi pod njo. Tega ne priznam, a

V prostoru, kjer je danes zbirka najrazličnejših predmetov, je bil sprva kapiteljski arhiv in knjižnica. Kasneje so knjige premestili v današnjo Semeniško knjižnico, prvo javno znanstveno knjižnico na Slovenskem. Te knjižnice so bile nekoč, ko prebivalstvo še ni bilo opismenjeno, edina središča znanja.

V zahodnem zvoniku visi zvon, katerega stroške je kril baron Anton Codelli. Kako so pred 315 leti dvignili 3,6 tone težak zvon 20 metrov visoko, si ne znam predstavljati niti v domišljiji. Je pa še danes skozi strop oziroma tla mogoče videti ohranjene luknje za vrv, s katero so nekoč zvonili. Danes je zvonjenje avtomatično, občasno pa ga izklopijo in igranje na zvonove prepustijo pritrkovalcem.

najraje bi splezala tja in se po tramovih ostrešja sprehodila do cerkvene kupole. »Kar nekaj časa traja, da človek odkrije vse kotičke cerkve,« pripomni župnik, ko naju mimo oltarja odpelje v stransko zakristijo. Vstopimo v delavnico, vrtno lopo in shrambo hkrati. Bržkone tudi cerkev potrebuje prostor za shranjevanje orodja, božičnih lučk, žarnic in sveč. »Veliko dela je z vzdrževanjem cerkvenega poslopja, brez skrbi,« župnik opraviči delovni nered.

Nad delavnico pa podoba iz mojih otroških fantazij: slike, kipci, kelih, ogledala, velikonočne butare, vse simpatično zaprašeno, a vse na svojem mestu. Če bi lahko zaprla oči, bi na procesiji pred dvesto leti nosili tisti križ, ki visi na steni. Če bi lahko z mislimi odpravila, bi na svečniku, ki zdaj stoji na polici, prižigali svečo za vse poškodovane in umrle v ljubljanskem potresu. Tu niso shranjeni predmeti, tu so shranjeni dragoceni okruški preteklosti.

Tok mojih misli pretrga vabilo v drugi, zadnji del stolnice. Ustavimo se pri vratih,

za katerimi je prehod do škofije. Most s prehodom lahko uzrete s Pogačarjevega trga. Žal vrata ostanejo zaprta, saj imajo ključ na drugi strani, na škofiji, odprejo pa se druga – vrata v notranjost orgel. Presenetljivo čisto je v notranjosti, čeprav župnik pravi, da je v njih tako malo prostora, da se vanje lahko splazijo le najbolj vešči uglaševalci tega inštrumenta.

Korak stran sta empori, seriji sob, ki jih povezuje hodnik. Tečeta nad cerkvenimi kapelami in sta nekoč služili spremljanju maše za bolj petične vernike. V kotu najdem omaro s starimi notami za orgle, trenutek kasneje pa se oko ustavi na zidnem grafitu nad stranskim oltarjem. Piše: 18/7, 1901 Rasberger Paul, Habič Fran. Pred skoraj natančno 121 leti sta stala na tem mestu. (Menda so v stolnici še bistveno starejši grafiti.) Sta bila Paul in Fran prijatelja? Popotnika? Je mogoče, da je svoje ime vgraviral skladatelj in glasbenik Pavel Rasberger? Je igral na note, ki sem jih videla malo prej?

Moja domišljija spet podivja, posebno ko se po strmih stopnicah vzpenjamo med več kot meter debelimi opečnatimi zidovi zahodnega zvonika. V času gradnje so v apno mešali vino – da je bolje držalo skupaj. Morda je med temi zidovi kdaj na skrivaj živel kak mestni posebnež. Če je, se je pred obiskovalci zagotovo lahko skril v zvonik ali pod ostrešje. Tam v nas puhne vroč zrak, ki pa, presenetljivo, ni zatohel. Verjetno zato, ker se strašansko stari tramovi odlično držijo, tako da jih ob načrtovani menjavi strehe ne bo treba zamenjati.

In kot se spodobi za vsako dobro zgodbo, sledi veličasten epilog. Pogled, ki ga doživijo redki smrtniki – pogled z oltarja mimo Plečnikovega škofovega prestola proti obiskovalcem. Razmišljam o stotinah dni dela, prečutih nočeh in skrbah, ki so jih številni ljudje namenili (in jih še) za današnjo podobo stolnice. Je pa (bilo), zdaj to vem, veliko dela in skrbi tudi s tistim, kar je obiskovalcu sicer nevidno.

Najdragocenejši kelih ljubljanske nadškofije je župnik Roman Starc prinesel samo za naju s fotografom. Običajno je skrbno shranjen na varnem.

Jože Plečnik je pustil močan pečat tudi v stolni cerkvi. V glavno zakristijo vodijo njegova umetelna vrata, izrisal je tudi krstilnik in Križevo kapelo ob prižnici, na desno stran oltarja pa je postavil škofov prestol.

Številna oblačila v cerkveni »omari«, sploh dragocenejša, bi potrebovala restavriranje. »Vendar pa za restavriranje pohištva in slikarji še dobimo mojstre, za blago pa jih skoraj ni,« potarna župnik Roman Starc.

Delovni prostor za vzdrževalca in krasilko cerkve je izjemno pomemben. Prav tu nastajajo cvetlični aranžmaji za različne priložnosti. Krasilka mora dobro poznati cerkvene običaje, saj ni vsaka barva rož primerna za vsako priložnost.

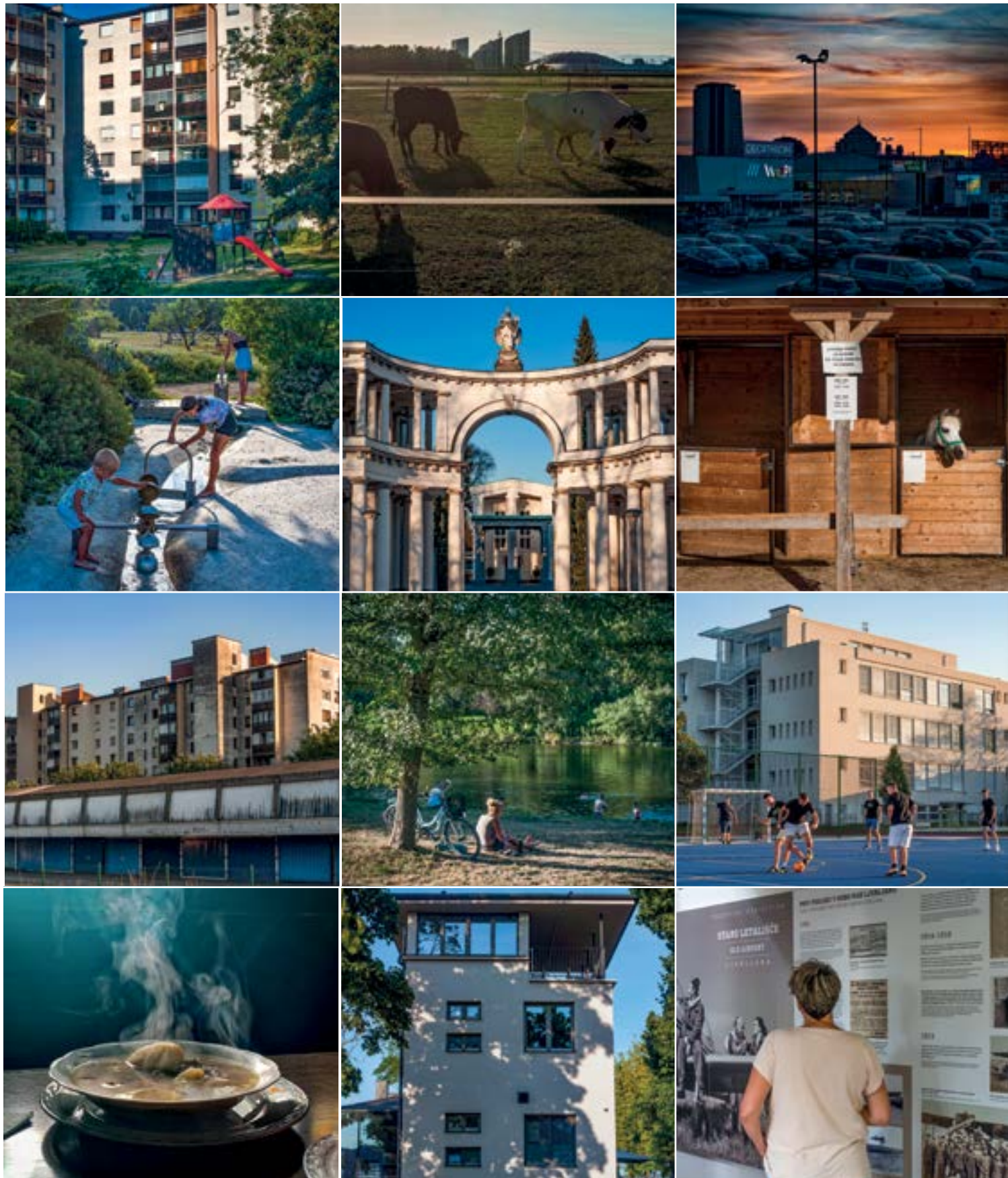

Cerkvene orgle, stare več kot 120 let, so ene redkih tako ohranjenih in vrhunsko izdelanih glasbil v srednjeevropskem prostoru. Zato jih ne bodo zamenjali, ampak skrbno restavrirali.

Mežnarjeva delavnica je polna vsega, kar je nujno potrebno za to, da luči v stolnici gorijo, da vrata ne škripajo in da klopi za obiskovalce niso razmajane.

Gostilna Pri stričku

Med hišami nasproti BTC-ja se na Kodrovi ulici 8 sramežljivo skriva ena redkih ljubljanskih domačih gostiln. V petdesetih so k Stričku na malico hodili delavci, ki so čez cesto gradili Javna skladišča, danes pa tja zahajajo vsi, ki si v naglici dneva zaželi Stričkove legendarne goveje juhe in vsega, kar ji sledi. Čeprav imajo odprto samo do 18. ure, med vikendi pa zaprto, se gostje umirjenemu urniku radi prilagodijo in uživajo v prijazni postrežbi ter domačnosti te skoraj sto let stare družinske gostilne, v kateri za gostoljubje že od štiridesetih let prejšnjega stoletja skrbijo Marinceljevi.

SiTi Teater pod zvezdami

Gledališče, ki pod okriljem družbe BTC že 22 let domuje na Ameriški ulici 3, se vsako leto septembra preseli na prosto, na parkirišče za restavracijo Argentino. Letošnji program bodo začeli 1. septembra, z monokomedijo Jamski človek, ki jo je igralec Uroš Fürst do danes uprizoril več kot 750-krat. Sledili pa bodo številni gledališki in glasbeni dogodki, med njimi Večer z Elzo Budau ob njenem 80. rojstnem dnevu in priljubljeni glasbeni dueti 1na1. Ti bodo na skupnem odru združili Tomija Megliča in Miho Guština Guštija, nekaj dni kasneje pa bosta nastopila še Tomislav Jovanović Tokac in Matevž Šalehar Hamo.

Knjižnica Jarše

Po stopnicah navzdol pred stanovanjskim blokom na Clevelandski ulici 17-19 pridemo v eno najmanjših, a odlično založenih knjižnic, ki sodijo pod okrilje Mestne knjižnice Ljubljana. Kaj vse se da tu početi, poleg tega da si izposodimo knjige ali preberemo časopise in revije, priča njihov urnik na spletni strani mklj.si, poln delavnic za otroke, pogovorov o knjigah in igralnih uric z družabnimi igrami.

Stolpnice in krave

V četrtno skupnost Jarše na severovzhodu mesta se vsak dan zlivajo reke obiskovalcev, ki prihajajo po opravkih v največje nakupovalno središče Ljubljane. Nekaj korakov čez glavno cesto v spokojni tišini počiva naše največje pokopališče. Med njima se s peskovnikov in plezal največjega otroškega igrišča razlega vesel živžav. Jarše so četrtna skupnost presežkov in nasprotij, pa tudi nekaterih zanimivih posebnosti. Pred ne tako dolgim časom smo tam lahko celo pristali z letalom.

TINA DEU

Ljubljancani pogosto zahajamo v Jarše, četudi nismo tam doma. Pa ne samo mi, stalni obiskovalci so tudi prebivalci drugih slovenskih krajev, številni turisti in poslovneži. Tu je namreč BTC City, eno največjih nakupovalnih središč v Evropi, ki poleg nakupovanja ponuja mešanico raznovrstnih in inovativnih dejavnosti za zabavo in sprostitev, hkrati pa je tudi pomembno poslovno središče, od koder svoje posle vodijo številna domača in tuja podjetja. V povprečju to mesto v malem vsak Slovenec obiše desetkrat v letu, skupno pa v letu dni sprejme več kot 21 milijonov obiskovalcev. V BTC-ju vsako leto organizirajo številne dogodke, med katerimi je tudi start priljubljenega kolesarskega maratona Franja. Jarše so tako med najbolj živahnimi in obiskanimi ljubljanskimi mestnimi četrtmi, na kar so Jaršani ponosni, a ob tem radi povejo, da so še mnogo več.

»Najlepše je, ko se jeseni pod ogromnimi javori sprehodim proti Žalam in je vse rumeno. Ko odpadajo listi, se počutim, kot bi name deževalo zlato. Ali pa zvezde,« o svojih poteh po Jaršah pove ena od sprehajalk, ki živi na robu te četrtna skupnosti. Res je, Jarše so polne nasprotij, saj zajemajo mestno in tudi primestno okolje. Medtem ko v Novih Jaršah stolpnice rastejo v nebo, lahko nedaleč stran, pri Novih Žalah, opazujemo, kako se pasejo krave. Pašniki in njive se razprostirajo vse do brega reke Save, kjer je MOL uredila rekreacijske in izobraževalne površine. Tam lahko odigramo partijo nogometa ali odbojke na mivki, jahamo konje in ponije, tečemo ali kolesarimo, posedimo na klopci ob reki ali se družimo s prijatelji na urejenih piknik prostorih. Otroci so navdušeni nad malo živalsko farmo ob otroškem igrišču, kjer lahko hranijo in božajo ovce, koze in pujske ter opazujejo račke, za katere so postavili lične barvaste hiške.

V park ob Savi občasno zavijejo tudi učeneci Osnovne šole Jožeta Moškriča, čeprav se od letošnjega junija raje zadržujejo na prenovljenem šolskem igrišču, ki je med najlepšimi v Ljubljani. Imajo dve moderni košarkarski igrišči, nogometno igrišče, igrišče za odbojko, atletsko stezo, zunanji fitnes in celo učilnico na prostem. Tukaj je živahno tudi med počitnicami in v popoldanskih urah, saj smo na igriščih dobrodošli vsi meščani. Ko opazuješ ta športni živžav, začutiš, da igrišče živi in ima dušo. Pa še tako veliko je, da žoga težko uide na sosedov vrt.

V Jaršah je še veliko prijetnih koticov – lahko gremo na sprehod po ravnokar obnovljenem jarškem delu PST-ja ali se v tišini izgubimo med nagrobniki Plečnikovih Žal. Če imate psa, z njim obiščite ograjen pasji park na robu Šmartinskega parka ali tistega ob Clevelandski cesti. Kužki so tam lahko spuščeni, njihovi lastniki pa med sabo radi poklepetajo. Lastnik živahne mejnega škotskega ovčarja Maksa mi je razložil, da je bilo na današnji Letališki cesti prvo slovensko letališče z dvema travnatima pristajalnima stezama. Med letoma 1933 in 1979 je delovalo kot civilno, nato pa kot športno letališče, tri desetletja pa je bilo tudi osrednje slovensko letališče. Dokler ni postalo premajhno in so se leta 1963 potniška letala postopoma umaknila na Brnik.

Od tod so potniki leteli tudi v Zagreb, člani ljubljanskega aerokluba pa so leta 1952 pomagali pri snemanju letalskih in padalskih prizorov za film Vesna. O zapuščini letališča pričata muzej s kulturno-etnološko zbirko o zgodovini slovenskega letalstva v obnovljenem kontrolnem stolpu in letališka stavba za potnike, v kateri je danes slaščičarna Cacao, kjer si ob koncu našega sprehoda lahko privoščimo slatno tortico ali porcijo domačega sladoleda.

Ponosne na modrice

MIHA ŠTAMCAR

»Knjiga pravil za roller derby ima 85 strani. V njej je na dolgo in široko napisano, česa vsega ne smeš. Ne smeš ciljati pod nogami, ne smeš spotikati nasprotnika, ne smeš ciljati v glavo, nič grabljenja ...« je kakršnokoli povezavo z grobstvo ovrгла Sara Lunka, ki v edinem slovenskem klubu za ta šport, Roller derbyju Ljubljana, ni le igralka, temveč je pristojna še za vrsto drugih zadev.

»Tekma se odvija na ovalni stezi, na kateri se pomerita dve ekipi. V vsaki je po pet igralk, ki se kotalkajo v isti smeri, medtem pa napadajo nasprotnice in se branijo pred njimi. Štiri od njih so blokerke, peta pa je tako imenovana jammerka. Na čeladi ima dve veliki zvezdi, da jo sodniki lažje prepoznajo. Njena naloga je, da se čim večkrat prebije mimo sotekmovalk in nasprotnic ter tako svoji ekipi pridobiva točke. Po dveh minutah igralka na stezi zamenja novih pet igralk, tekma pa traja dvakrat po 30 minut,« nam je Sara pojasnila osnove tega nenavadnega športa.

Roller derby izvira iz kotalkarskih maratonov, ki so bili v tridesetih letih prejšnjega stoletja zelo priljubljeni v ZDA. Kasneje so se razvili v prave cirkuske predstave, na začetku tega tisočletja pa se je šport vrnil k svojim koreninam in postal spet tekmovalen. Moderni roller derby se danes igra v približno 1250 amaterskih ligah po vsem svetu. Igralka in igralci svojo opremo pogosto začinijo z dodatki in kostumi, ki poleg njihovih roller derby imen izražajo osebnostne značilnosti in spolne vloge, zato tega športa v nekatere države ne sprejemajo. Posebej v tistih, kjer se za ženske ne spodobi, da bi poudarjale svoje telo, izražale uporniško naravo in se med seboj ravšale, pa čeprav le v tekmovalnem duhu.

V Sloveniji smo prvo in za zdaj edino ekipo dobili septembra 2013. Zasluge zanj lahko pripišemo Lari Otoničar, prvi predsednici kluba Roller derby Ljubljana. Prva tekma na slovenskem parketu se je leta 2018 odvila v ljubljanski dvorani Gib na Drenikovi ulici 32, ki je še danes prizorišče tekem v roller derbyju. Na njej so odlično pripravljene ljubljankanke premagale ekipo iz Gradca.

»Delujemo v duhu 'naredi si sam', med seboj se podpiramo, izrazita je tudi feministična nota, aktivne pa smo tudi v skupnosti LGBTQ+. Naša najstarejša igralka ima že več kot 45 let. Načeloma se za vsakogar najde primerna vloga. Če ne drugega, je lahko sodnik ali uradnik na tekmah, ki delajo takšne ali drugačne zapisnike,« nove članice vabi Sara Lunka.

Treningi kluba Roller derby Ljubljana potekajo v prostorih športnega kluba Kubu v Vodicah. Na njih so dobrodošli vsi, ki jih zanima ta šport. Tistim, ki bi se v njem želeli tudi preizkusiti, z veseljem posodijo opremo, da je ni treba takoj kupiti. Kotalke za roller derby se od tistih za umetnostno kotalkanje razlikujejo po tem, da nimajo pete. Čevlji je nižje, zato omogoča boljšo gibljivost in večjo hitrost. Poleg ščitnikov in čelade so tekmovalke zavarovane še z zaščito za zobe, lagali pa bi, če bi zapisali, da nimajo modric. Vendar pa igralk pravijo, da so nanje ponosne.

Aktivnosti kluba Roller derby Ljubljana lahko spremljate na njihovem Instagram profilu rollerderbyljubljana. Če vas zanimajo treningi: ti so ob ponedeljkih in četrtnih med 18. in 19. uro v klubu Kubu na Pustnicah 46 v Vodicah. Pišete jim lahko na e-naslov info.rollerderbylj@gmail.com.

MAVRIČNO MESTO

Istospolni partnerji se od tega poletja lahko tudi poročijo in skupaj posvojijo otroka pod enakimi pogoji kot drugi zakonci. Kakšno pa je življenje LGBTIQ+ oseb v Ljubljani? Je naše mesto res odprto in svobodno za vse? Lahko v Ljubljani vsi živijo to, kar čutijo?

AJDA BORAK

arade ponosa po vsem svetu opozarjajo na diskriminacijo LGBTIQ+ oseb, proslavlja-jo različnost, strpnost, svobodo izbire. Leta 2001 smo mavrično zastavo, ki žari v šestih barvah, razvili tudi v Ljubljani – prva parada ponosa v Sloveniji je bila odziv na nestrpno in žaljivo ravnanje osebja ljubljanskega lokala Galerija do pesnikov Braneta Mozetiča in Jeana-Paula Daoust. Letošnja parada ponosa, ki se je v Ljubljani odvijala 11. junija, je gostila tudi angleško lezbično pesnico Joelle Taylor. Na vprašanje o svojih pričakovanjih je odgovorila preprosto, a globoko: »Želim si le biti tu, biti s svojimi ljudmi.«

Tudi MOL je sprejela zavezo, da bo Ljubljana prestolnica 21. stoletja – odprta, vključujoča in spoštljiva do različnosti, ki bogatijo naš vsakdan. Pa je Ljubljana res tako mavrična? Za mnenje smo prosili Suzano Trtnik, pisateljico, prevajalko, sociologinjo, publicistko in dejavno lezbično aktivistko. »Če Ljubljano primerjamo z velikimi mesti, kot sta Berlin ali London, so seveda velike razlike, saj gre za velika mesta, ki premorejo tudi lezbično in gejevsko zgodovino od začetka 20. stoletja naprej. Ljubljano doživljam kot kulturno razgibano mesto, tudi vse bolj varno in podporno za LGBTIQ+ skupnost. Pogrešam pa LGBTIQ+ center, kot je Rosa Lila Villa na Dunaju. Pa tudi lokal za LGBTIQ+ populacijo, kot je bil nekoč Cafe Open.«

Spletni vplivnici Katka in Katja Bogataj – krasili sta marčevsko naslovnico Ljubljane – ki sta uspešno prestali umetno oploditev v Avstriji ter v kratkem pričakujeta dojenčka, pa pravita, da je »Ljubljana kar odprto mesto za svobodno gibanje LGBTIQ+ oseb, a še vseeno nismo tam, za kar se borimo. Še vedno se poroča o nasilju in ustrahovanju. Najino glavno upanje je, da tega nekega dne ne bomo več doživljali. Vsekakor pa nam Ljubljana ponuja raznolikost, odprtost, svobodo in umetnost izražanja, ki naši skupnosti omogoča, da se v njej počutimo sprejete.« Leta 2014 je bila Ljubljana sprejeta v mrežo mavričnih mest, ki danes vključuje 42 mest po vsem svetu (med drugimi tudi Bruselj, Dunaj, Amsterdam, Barcelono, Bern, Frankfurt, Ženevo, Kotor, Pariz ...). Ta mesta so tista, ki izvajajo LGBTIQ+ politiko, so tista,

ki se spreminjajo tako, da v njih vsakdo najde svoj prostor, kjer se dobro počuti.

V Ljubljani deluje več lokalov, barov in klubov, ki so gejem in lezbijkam prijazni – poleg legendarnih roza večerov v klubu K4 sta najbolj aktualna še kluba Monokel in Tiffany na Metelkovi. Pred leti pa je tudi MOL oddala prostor LGBTQ+ skupnosti naklonjenemu baru Pri-tličje tik ob Mestni hiši.

»LGBTIQ+ skupnost v Ljubljani je vse številnejša, posledično se je tudi povečala raznolikost prostorov, v katerih se pripadniki in pripadnice med seboj srečujemo, zato je vzdušje na splošno precej bolj odprto kot pred 10 ali 15 leti. Večinoma gre za lokale in klube, ki so LGBTQ+ skupnosti naklonjeni. Tja lahko torej zahaja tudi večinska populacija, tako da je težko govoriti o homogenosti te skupnosti. Poleg tega jo tvorijo in sooblikujejo tudi različne nevladne, aktivistične in civilne pobude ter aktivnosti, ki so zagotovo delno zaslužne za izboljšanje razmer, delno pa tudi za delitev te že tako majhne scene na interesne tabore, ki pogosto izgubljajo moč zaradi partikularnosti,« opazuje intermedijski umetnik, režiser in književni prevajalec Urban Belina.

Ljubljanska LGBTQ+ scena je precej živahna. Verjetno najstarejša prireditelj na njej sega v leto 1984 – gre za Festival LGBT filma, ki velja za najstarejšega te vrste v Evropi in najstarejši mednarodni filmski festival v Sloveniji. Drug dogodek, ki je že postal stalnica, pa je festival Parada ponosa, ki se je v 20 letih razvil v kulturno-politično in hkrati kulturno-zabavno

Ljubljana je edina evropska prestolnica, kjer je del prostorov Mestne hiše namenjen skupnosti LGBTQ+.

Častni pokrovitelj in podpornik festivala Parada ponosa je župan Zoran Janković, ki se dogodka vsako leto tudi udeleži.

prireditelj mednarodnih razsežnosti. Predsednica društva in vodja ekipe Simona Muršec pravi, da »se je obisk parade vsekakor povečal, opazamo predvsem povečanje udeležbe mladih v starosti od 14 do 20 let. Čeprav skušamo s parado pridobiti pozornost medijev ter spodbuditi odločevalce, da namenijo pozornost potrebam LGBTQ+ skupnosti, pa se še vedno srečujemo z jasnim izražanjem sovraštva. Letos so nam na primer plakate vandalizirali z nacionalističnimi simboli. Našli smo tudi tri zažgane mavrične zastave. Veliko oseb v mestu še vedno nasprotuje temu, da bi bile LGBTQ+ osebe vidne in slišane.« Kot je znano, je častni pokrovitelj in podpornik festivala Parada ponosa župan Zoran Janković, ki se dogodka vsako leto tudi udeleži.

Svojo že 23. izdajo pa je letos doživel mednarodni feministični in kvirovski festival Rdeče zore, ki predstavlja žensko in gejevsko ustvarjalnost Alternativnega kulturnega centra Metelkova mesto. Vsako leto 17. maja, ob dnevu boja proti homofobiji in transfobiji, ter med festivalom Parada ponosa pa na pročelju Mestne hiše v znamenje podpore plapolata mavrična zastava.

Radi imamo drevesa

Ljubljana je s 542 kvadratnimi metri javnih zelenih površin na prebivalca tretja najbolj zelena prestolnica Evrope po podatkih Evropske okoljske agencije (EEA). MOL se zaveda izjemno pozitivnega vpliva mestnih dreves na kakovost zraka, uravnavanje temperature, življenjske razmere za mnoge živalske in rastlinske vrste ter dobro počutje meščank in meščanov, zato si prizadeva ohraniti prav vsako drevo v mestu in zasaditi čim več novih. Ta trud je prepoznala tudi Organizacija združenih narodov, ki je Ljubljani v okviru programa Tree cities of the World že tretje leto zapored (2019, 2020 in 2021) podelila naziv mesto dreves.

Sajenje

V zadnjih štirih letih je MOL na javnih površinah zasadila okoli 3000 dreves. Leta 2021 jih je zasadila kar 1080, za to pa je namenila več kot 100.000 evrov, kar je 25 odstotkov več kot leta 2020. Letos jih je v okviru spomladanske akcije Za lepšo Ljubljano posadila skoraj 300. Kljub negi in skrbnemu zalivanju nekatera drevesa v prvi rastni sezoni odmrejo. Pričakovana izguba je deset odstotkov. V sezoni 2020/21 je od 1080 na novo zasajenih dreves odmrla 50, kar je petodstotni osip. Po treh do petih rastnih sezonah pa se drevesa povsem prilagodijo na novo okolje.

Odstranjevanje

Življenjska doba mestnih dreves je odvisna od vremenskih razmer, ravnega prostora, objektov in dejavnosti v okolici, prometa, skrbi in nege ter drugih dejavnikov. Pred odstranitvijo drevo podrobno pregleda strokovnjak arborist, sodelavec JP Voka Snaga. Včasih ga poskuša rešiti s presaditvijo na zanj ugodnejšo lokacijo. Odstranijo se samo poškodovana, posušena in nevarna drevesa v fazi odmiranja, ki jih MOL poskuša nadomestiti z enim ali več novimi. Vsako drevo na javni površini je redno pregledano na približno 18 mesecev.

Nega

Različne drevesne vrste potrebujejo različno količino vode. Ta je odvisna tudi od količine padavin, značilnosti tal, dnevnih temperatur in drugih dejavnikov. Zalivanje je najpomembnejše v njihovi prvi rastni sezoni. Vzdrževalci JP Voka Snaga jih zalivajo pred vročinskimi valovi, med njimi in po njih. Pri temperaturah nad 35 stopinj Celzija včasih tudi redno zalivanje sadik ne obvaruje pred sušenjem. Ob zmernih temperaturah pa drevesa zalivajo na sedem do deset dni. Ob posameznem zalivanju drevo dobi med 80 in 100 litri vode. Letos je Voka Snaga opravila 5790 zalivanj 1087 dreves. Suhi listi pa še ne pomenijo, da je drevo odmrla.

Sožitje v mestu

Pomena biodiverzitete se vse bolj zavedamo, morda tudi zato vse več hodimo v naravo. A tam, ugotavljamo biologi, ljudje gledajo drevesa, ne vidijo pa gozda. V mestih tako številni opazijo, celo fotografirajo živali, a jih štejejo za urbani dekor ali nadlogo, odvisno od vrste in od človeka, ki opazuje. Napaka! Zaradi urbane favne in flore je naše življenje v mestih bolj zdravo in v vseh pogledih bolj prijetno.

DR. DAVORIN TOME

Dve izmed lastnosti naravnih vrst sta sposobnost spreminjanja okolja in prilagajanje na spremembe. Razumljivo torej, zakaj v ekologiji naselja štejemo za ekosisteme, in ne za umetne tujke v naravi. Čeprav jih gradi in vzdržuje ena sama vrsta – človek – za sebe, so še vedno naraven element. Kakor bober, ki zajezi potok in iz travnika v zaledju naredi jezero – svoj dom, ljudje gradimo ekosistem, ki je pisan na kožo nam – naselje. Ključno, da tako spremenjeni

prostori postanejo tudi trajni ekosistemi, pa je, da se povežejo z okolico in da se v njih naselijo tudi druge vrste, ki naravne procese sklenejo v kroge pretoka energije in hrane. In verjemite, številne vrste se prilagodijo in priselijo, če jim inženirji novih območij to le dovolimo. Pred leti smo, recimo, v strogem središču Ljubljane našeli 31 vrst ptic, ki tu redno gnezdijo, medtem ko so bile na širšem območju Ljubljane preštete kar 104 vrste. Samo na območju pokopališča

Žale je takrat živelo in gnezdilo 28 različnih vrst ptic. Pri drugih skupinah števila vrst ni sistematično ugotavljal še nihče, a v mestnem središču, poleg ljudi in ptic, potrjeno živijo tudi drugi sesalci, dvoživke, plazilci in ribe – da velikega števila vrst nevretenčarjev, ki so manjši in težje opazni, niti ne omenjam.

Različne lastnosti mestnih ekosistemov privabljajo živali med betonske stene in v urbane parke. Nekatere vrste privlačijo obilni viri hrane, ki jo ljudje zavedno ali nezavedno zavržemo. Še posebej všeč jim je, da ti viri ne presahnejo niti pozimi, ko je v naravi hrana sicer zelo redka dobrina. Druge privabi to, da v mestu ni njihovih plenilcev, ker se še niso prilagodili na sobivanje z ljudmi. Tretjim godi, da v zgradbah, ki jih gradimo, puščamo primerne odprtine, kjer si najdejo zavetje pred vetrovi, mrazom ali padavinami – dober nadomestek za skalne razpoke ali drevesna dupla. Spet četrtim ustreza za nekaj stopinj višja povprečna temperatura, kakor je v okolici.

V mesto ne prihajajo le živali iz neposredne okolice. Veliko vrst ima razvite mehanizme razširjanja na velike razdalje, tako da pridejo tudi iz oddaljenih pokrajin. Mladi pajki, na primer, spredejo dolgo nit, ki se ujame v veter in jih ponese na desetine kilometrov daleč. V izjemnih primerih s to preprosto letalno napravo preletijo tudi morja in oceane. Ptice so tako ali tako znane po svojih dolgih poteh, katerih namen je, da si najdejo primerne, po možnosti še nezasedene prostore za razmnoževanje. Tako so v Ljubljano že pred leti prispeli rumenonogi galebi, ki sicer živijo na morju. Ostali so, ker po ulicah najdejo dovolj hrane, ravne prodnate strehe visokih zgradb v mestnem središču pa so jim primeren nadomestek otokov, kjer sicer gnezdijo.

Najbolj stabilni in trajni so ekosistemi, ko se vrste, ki tam živijo, ujamejo v ravnovesje. Več je vrst, ki gradi takšno združbo, večjo možnost ima ekosistem, da bo tudi nepričakovane spremembe preživel z minimalnim stresom. Tudi za mesta zato velja, da je v njih zelo pomembno ohranjati sožitje s čim več vrstami. Na sožitje z naravo moramo biti pozorni že ob samem načrtovanju, tako da predelov z veliko naravno vrednostjo ne spreminjamo, temveč nekako vključimo v mesto.

K sožitju morajo in lahko pripomorejo vsi prebivalci. Največja pomoč pa ni hranjenje živali, kot bi kdo morda mislil. Najboljša pomoč sta strpnost in razumevanje. Razumeti moramo, da druge vrste bogatijo življenje v mestu, in ja, razumeti moramo, da imajo nekatere vrste včasih tudi kakšne neprijetne navade. A z nekaj strpnosti se pogosto najde rešitev za vse. Konec koncev sobivanje ne pomeni, da izrekamo dobrodošlico samo izbranim vrstam, temveč vsem, ki prispevajo k stabilnemu mestnemu ekosistemu.

V MESTIH TUDI LISICE IN LEOPARDI

Ljubljana sicer ima svoj delež betona in asfalta, ob tem pa tudi veliko zelenih površin, zato privablja zelo različne živali, od takšnih, ki živijo v skalnih stenah, do takšnih, ki pridejo iz gozdov. Vprašanje časa je, kdaj se bodo naselile tudi kakšne večje vrste. V Londonu, recimo, ocenjujejo, da poleg ljudi v mestu živi še okoli 10.000 lisic. Berlin je med drugim znan po tem, da si ga ljudje delijo z okoli 5000 divjimi svinjami. V Rimu vsako leto prezimujejo večmilijonske jate škorcev. Mumbai je ogromno mesto v Indiji, kjer skupaj s 14 milijoni ljudi živi tudi nekaj ducatov leopardov.

① Eden izmed načinov, kako se živali prilagajajo na življenje v mestu, polnem človeškega vrveža, je, da so dejavne pretežno ponoči, ko ljudje spimo. Ježi so že po naravi dejavnejši ob mraku in ponoči, v mestih pa še toliko bolj.

② Puščavnik je precej redka vrsta hrošča pri nas. Živi na starih listavcih, ker ni zelo mobilni, od drevesa do drevesa potuje le poredko. Njegove ličinke, ki se razvijajo globoko skrite v drevesnih duplih, se preobrazijo v odraslega hrošča šele po treh ali štirih letih. Ena večjih populacij puščavnikov živi v parku Tivoli in na Rožniku.

③ Ljudje velerilca pogosto zamenjajo za kolibrija, ptico, ki živi v Ameriki. V resnici je žuželka, ki sodi med metulje, se pa prehranjuje podobno kakor kolibri – s hitrim premikanjem kril naprej in nazaj ohranja v zraku lebdeč položaj telesa, z dolgim rilcem pa medtem iz cvetov srka medičino. Obiskuje tudi balkonsko cvetje.

④ Nekatere vrste so se tako prilagodile na sobivanje s človekom, da jih zunaj naselij sploh ni več. Domači vrabci, ki pozimi obiskujejo krmilnice, poleti pa po kavarniških mizah pobirajo drobtinice, živijo skoraj izključno le v mestih, še v vaseh so zelo redki. Tam jih nadomesti druga vrsta, poljski vrabec.

Gugalnica lahko spremeni svet

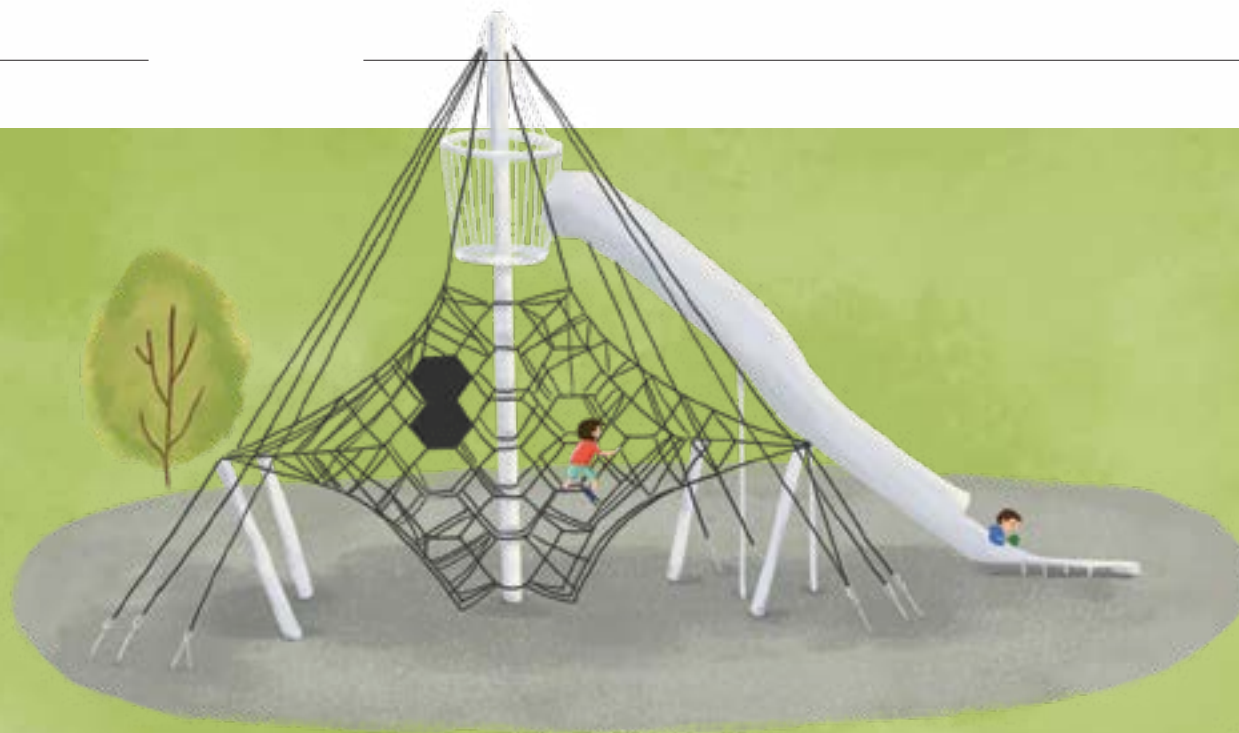
V spominih na najlepše otroške dni se bo zagotovo znašla tudi vaša najljubša gugalnica – pod drevesom za domačo hišo, pri babici, na otroškem igrišču. Nepogrešljiv del otroštva je super razlog za sklepanje novih prijateljstev, ki trajajo še dolgo po tem, ko otroci brezskrbno igranje prerastejo in postanejo zanimivejši zaljubljeni pogovori na klopcah v parku. Prav zato je vsaka gugalnica v mesto umeščena premišljeno, kajti če je mesto urejeno po meri otroka, je prijazno tudi vsem drugim.

TAJDA KUŽNER

V Ljubljani smo v zadnjih letih dobili veliko novih in prenovljenih otroških igrišč, ki so skrbno načrtovana, tako da spodbujajo otrokov razvoj in so hkrati dovolj varna, da si lahko med igro otrok starši tudi mirno oddahnejo. Že majhni otroci si svoje obzorje širijo z raziskovanjem prostora, najprej v neposredni okolici svojega doma, nato pa postopoma še v vrtcu, šoli in na igrišču. »Igrišča vzpostavljajo okolje, kjer se lahko otroci svobodno gibljejo, družijo in igrajo, ne da bi bili ves čas pozorni na nevarnosti, ki jih pri naša življenje v mestu,« pravi Urška Kranjc z Ljubljanskega urbanističnega zavoda. MOL zato posebno skrb namenja načrtovanju igralnih površin, kjer lahko otroci razvijajo svojo kreativnost, motoriko, komunikacijske veščine in se učijo ocenjevati različna tveganja. »Varnostni standardi se ves čas dopolnjujejo, proizvajalci igral in načrtovalci igrišč pa v zasnovah išče-mo ravnovesje med varnostjo in izzivi, ki jih otroci potrebujejo pri igri in zaradi katerih je ta zanimiva. Zato so posebno dragocena igrala, ki ponujajo raznolike načine uporabe in so primerna za raznolik krog otrok.«

Na igrišču pri gradu Kodeljevo v prijetni senci kostanjev ne moremo spregledati velike lesene gugalnice, na kateri se otroci težko igrajo, če si ne poiščejo vsaj dveh igre železnih kompanjonov. Dva se trdno oprimetata vrvi, tretji pa ju mora nekajkrat naviti okoli pokončnega jambora, da se lahko odvrta v drznem vrtoglavem plesu. Tako gugalnica z obljubo super zabave otroke spodbudi k navezovanju novih prijateljstev in medseboj-nemu sodelovanju.

V duhu zdrave varnosti in visoke igralne vrednosti so nekatera igrišča v Ljubljani resda videti malce nenavadno in zato prestrašijo marsikate-rega starša, so pa zato veliko bolj življenjska. Klasična kataloška igrala, ki so si med seboj zelo podobna, igra na njih pa je povsem načrtana, so namreč ponekod zamenjali robustna lesena igrala, blatne luže in shojene pleše v travi. »Ugotovili smo, da je idealen prostor za igro naraven pros-tor, na primer gozd. Tam imajo otroci možnost, da se skrijejo, umažejo in preizkušajo svoje zmožnosti. Takšna igrišča torej nadomeščajo tisto, kar bi sicer otroci lahko našli v naravi,« razlaga Kranjčeva. Blatne luže na igriščih tako nadomeščajo igranje v potočku za hišo, visoke plezalne mreže pa plezanje po drevesih v gozdu. Le kdo od nas si v mladosti med plezanjem v krošnjo dreves ni vsaj enkrat pridelal kakšne buške ali pa si raztrgal čisto novih hlač?

Strašno visok tobogan v Šmartinskem parku
Otroško igrišče v Šmartinskem parku pri Žalah je največje v mestu. Tu se lahko v vseh letnih časih igrajo malčki in malce večji otroci. Plezal, vrtiljakov in igral je dovolj za vse, tudi za otroke s posebnimi potrebami. Največji živžav je okoli vodne črpalke, mlinčkov in jezov, poseben izziv pa je zelo visok tobogan, na katerega otroci splezajo po gosto prepleteni pajkovi mreži. Morda prvič ne bodo zbrali dovolj poguma zanj, se bodo pa zagotovo naučili, kako pomembno je vztrajati. Ko bodo po mreži plezali petič, bo spust po toboganu še toliko bolj zabaven.

Gozdno igrišče ob Vodnikovi cesti

Za nasipom ob Vodnikovi cesti se skriva eno najzanimivejših mestnih igrišč. Kako, saj tam vendar ničesar ni, reče veliko staršev. Pa se motijo. Tam je velika kotanja, kjer po dežju nastane ogromna luža, okoli pa je na tisoče palic, s katerimi lahko otroci ure in ure brskajo po blatu in izdelujejo potičke, če se ravno ne skrivajo v rovu pod bujnim vejevjem cvetočega grmičevja. Tam so še podrti deblo, ki lahko postane gusarska ladja, in vrvi, na katerih se lahko zazibljejo z dreves. Obkrožena z naravo otroška domišljija dobi krila, za umazane obleke pa bo že poskrbel pralni stroj.

Prenovljeno igrišče v Tivoliju

Pri ribniku v parku Tivoli je eno najbolj obiskanih igrišč v Ljubljani, ki je pravkar s prenovo dobilo čisto novo podobo. Dotrajana igrala so nadomestili z novimi, ki spodbujajo druženje in premagovanje različnih izzivov glede na starost otrok. Severni del igrišča je namenjen malčkom in njihovim staršem. Na sredini je ostal veliki hrib s tobogani in mostovžem, ki je spet trden kakor kamen, skala, kost. Okoli njega malce starejši otroci lahko plezajo in skačejo ali pa se vrtijo in gugajo. Najbolj vznemirljiva so nova vodna igrala, pri katerih mora sodelovati več otrok. Starim drevesom s košatimi krošnjami, pod katerimi so v prijetni senci nameščene klopi, pa družbo dela še 23 novih dreves, ki pa potrebujejo nekaj časa in naše potrpežljivosti, da se razrastejo.

MOL POSTOPOMA IN V SKLADU S POTREBAMI VZDRŽUJE IN OBNAVLJA VEČ KOT 200 JAVNIH OTROŠKIH IGRIŠČ. LETNO TEMU NAMENI 600.000 EVROV.

Visoki stari hiši na Vegovi ulici 5 in Gosposki ulici 8 povezuje majhno stisnjeno dvorišče. Če na njem za trenutek stojimo, nas z vseh strani objame glasba. Nekdo piha v tubo, z drugega odprtega okna pa ga spremlja moški pevski zbor, ki mu tempo narekuje klavir. Obe stvari sta dom Glasbene matice Ljubljana. Ker so trenutno poletne počitnice, je to muziciranje le malenkost v primerjavi z aktivnostmi, ki se sicer odvijajo v njenih učilnicah.

Glasbena matica Ljubljana letos praznuje 150 let, zato je vzdušje na Gosposki zelo praznično. Slavnostna akademija, 36. slovenski glasbeni dnevi, cikel samospevov ter več koncertov in predstav, s katerimi so zaznamovali svoj jubilej, so že za njimi. Izdali so tudi zbirko slovenskih samospevov v interpretacijah naših mednarodno priznanih umetnikov. Za jesen in

po tonskih lestvicah in z njimi izpopolnjujejo pevske tehnike. Za mojstre, ki razumejo, da se je vse življenje treba učiti, pa pripravljajo različne tematske tečaje in delavnice. Društvo izdaja tudi notne zapise in zgoščenke, s svojimi programi pa se povezuje z osrednjimi domačimi in tujimi kulturnimi ustanovami in organizacijami.

Narodna zavest in ljubezen do slovenske kulture, ki ju Glasbena matica Ljubljana goji ves čas svojega obstoja, sta mesto postavili ob bok drugim srednjeevropskim glasbenim prestolnicam, kot sta Dunaj in Praga. Njeni člani so ustanovili prvo Slovensko filharmonijo, ki je delovala med letoma 1908 in 1913, ter Orkestralno društvo, ki je delovalo od leta 1919. Istega leta so ustanovili še konservatorij, na katerem se še danes izobražujejo naši poklicni glasbeniki. Med sodelavci, na katere so zelo ponosni, je bil

kar je še posebej značilnost današnjega časa, ne prinaša vedno nove želene vrednosti oziroma preskoka na višjo, obetavnejšo raven. Novitete pa so vsekakor nujno potrebne za prevetritev, nov pogled in svežo interpretacijo,« odgovarja Brvarjeva. Ponosni na temelje in dosežke, a nikoli speči na lovorikah, bi lahko rekli za Glasbeno matico Ljubljana.

Svoje ali otrokovo pevsko znanje lahko izpopolnite z vpisom v izobraževalne programe ali pevske sestave Glasbene matice Ljubljana. Posebej dobrodošli so pevke in pevci za seniorski zbor. Informacije in prijavnice najdete na njihovi spletni strani glasbenamatica.si.

Veronika Brvar je že osmo leto predsednica kulturnega društva Glasbena matica Ljubljana, na glasbenem področju pa profesionalno deluje že več desetletij. Pravi, da je glasba njena najlepša in najbolj žlahtna spremljevalka že od ranih let naprej in da si ne more zamišljati svojega bivanja brez in zunaj glasbe.

Praznovanja vaše 150-letnice še ni konec. Kaj vse ste še pripravili?

V tem vročem poletju na Glasbeni matici potekajo mojstrski tečaji petja; izbrani pevci bodo nastopili konec poletja na koncertu festivala Imago Sloveniae. V jesenski sezoni bo na svoje veliko gostovanje odšla vokalna skupina s programom Čas deklitstva, ki ga je zasnovala zborovodkinja Irma Močnik. V okviru Jesenskih serenad Glasbene mladine ljubljanske bo nastopila po številnih slovenskih krajih in seveda pripravila tudi svoj koncert v Ljubljani. Izjemen pa bo tudi koncert s Händlovim oratorijem Aleksandrovo slavje, ki ga bo z mešanim zborom in mednarodno priznanim italijanskim ansamblom za staro glasbo Cordia pripravil dirigent Sebastjan Vrhovnik. Ta koncert bo tudi priložnost za povezovanje našega glavnega mesta in južnotirolske regije, ki je lani dobila tudi svoje prvo konzularno predstavništvo v Sloveniji. Gostovanju v Brixnu 7. oktobra bo 9. oktobra sledil koncert v Slovenski filharmoniji v Ljubljani. In ko omenjam diplomatske stike,

naj opozorim še na mednarodni simpozij z dvema temama – glasba in posel ter glasba in diplomacija, ki ga soorganiziramo s Svetovnim slovenskim kongresom in Glasbenonarodopisnim inštitutom. Simpozij, ki bo potekal 23. septembra, bo v žarišče postavil naše mednarodno priznane glasbenike in njihovo delovanje.

Kako vidite delovanje Glasbene matice Ljubljana ob njeni 200-letnici, torej čez 50 let?

Najlepšo misel za prihodnost so po slavnostni akademiji ob 150. obletnici ustanovitve društva povedali starši pevca otroškega pevskega zbora, ko so nam zaželeli, da bi današnji člani otroškega pevskega zbora lahko praznovali 200-letnico društva v našem seniorskem zboru. Dvestoletnica bo prav gotovo priložnost za vseslovensko praznovanje glasbe in dosežkov naših glasbenikov pod okriljem dejavnega društva s častitljivo tradicijo in daljnosežnimi pogledi.

Praznik v aleji skladateljev

ANA PISAR ČIVČIĆ

zimo pa pripravljajo že nove praznične dogodke in izid slavnostnega zbornika.

Kulturno društvo Glasbena matica Ljubljana so leta 1872 v času po pomladi narodov ustanovili ljubiteljski in poklicni glasbeniki, da bi gojili ljubezen do slovenske glasbe in spodbujali njen razvoj. Takoj so se mu pridružili ugledni ljubljanski meščani, kulturniki in rodoljubi, zato je bilo v tistih časih eno od žarišč slovenske kulture. Danes je društvo osredotočeno predvsem na vokalno glasbo. Pod okriljem Glasbene matice delujejo tudi mladinski pevski zbor, mladinska vokalna skupina in seniorski zbor, ki ga vodi priznani dirigent Igor Švara. Njihov mešani pevski zbor, ki ga zdaj vodi Sebastjan Vrhovnik, je svojevrstna znamenitost, saj deluje nepretrgoma vse od leta 1891. Ugledni profesorji, med katerimi so Tanja Rupnik, Aco Bišćević in Diego Barrios Ross, v pevski šoli z učenci vseh starosti v skupinah ali posamično plezajo

tudi arhitekt Jože Plečnik. Zasnoval je dvignjen park pred stavbo na Vegovi ulici 5, imenovan Aleja skladateljev, in spomenik Ilirskim provincam, ki stoji na Trgu francoske revolucije pri Križankah. »Pobudo za nastanek tega spomenika je dala prav Glasbena matica Ljubljana in njen mogočni zbor je pel tudi ob odprtju spomenika,« ponosno pripoveduje predsednica društva gospa Veronika Brvar.

Kljub svoji častitljivi obletnici pa Glasbena matica Ljubljana ni zasidrana v preteklosti. »Tradicija pri ustvarjanju vsebin kulturnih društev zori kot dobro vino s poreklom. S tradicionalnim programom poglobljamo njen pomen in širimo prepoznavnost. Na Glasbeni matici se tudi zelo dobro zavedamo, da vztrajanje pri iztrošenem, puhlem gradivu v zaprtem krogu ljubiteljev ne pripomore h kakovosti in ne odpira poti novim energijam. Prepričani pa smo tudi, da hlastanje za novostmi za vsako ceno,

MLADI LEVI PRIHAJAJO V MESTO

Najaktualnejši, najdrznejši in najbolj progresivni odrski umetniki z vsega sveta se bodo med 19. in 27. avgustom v Stari mestni elektrarni in na drugih prizoriščih po mestu predstavili s svojimi deli, ki jih je izbrala medgeneracijska kuratorska ekipa. Festival pa niso samo predstave, ampak tudi pogovori v Debatni kafani, ki bodo letos tematsko povezovali umetnost in prihodnost, srečevališče mednarodnih mrež in projektov ter raznovrstne delavnice, med katerimi je tudi takšna za mlade kritiške pisce.

Vstopnice za posamezen festivalski dogodek stanejo simboličen evro, rezervirate pa jih lahko na telefonski številki 051/269 906 ali na e-naslovu info@bunker.si. Program festivala Mladi levi 2022, ki ga organizira zavod Bunker, je objavljen na spletni strani bunker.si.

Brezplačni vodeni kolesarski ogledi Barja

Ljubljansko Barje je življenjski prostor številnih živalskih in rastlinskih vrst, tu pa se je začela tudi zgodba našega mesta. V avgustu in septembru ga lahko odkrivате na kolesu v spremstvu izkušenega vodnika. Na telefon z operacijskim sistemom Android ali iOS si naložite aplikacijo SUSTOURISMO, nato pa na e-naslovu ljubjanabybike@gmail.com rezervirajte termin, ki vam najbolj ustreza. Vodnik vas bo pričakal na glavni železniški postaji, od koder se z vlakom odpeljete do Škofljice ter se odpravite raziskovat južne barjanske obronke. Celotna 25-kilometerska tura je brezplačna, vozovnice za vlak pa bo za vas vnaprej kupil in rezerviral vodnik.

Je v Šiški še kaj odprtega?

Naj bo to naša skrivnost, ampak letni vrt kavarne Kina Šiška na Trgu prekomorskih brigad je eden najboljših prostorov v mestu za popoldansko kofetkanje, ki se prevesi v poznovečerno druženje s starimi in novimi znanci. Do sredine septembra ga bo spremljal cikel brezplačnih zračnih koncertov Poletje v Šiški 2022, na katerih nastopajo odlični domači in tuji glasbeniki. Datume dogodkov najdete na spletni strani kinosiska.si.

Plečnikove sledi v času

Knjižnična palača na Turjaški ulici 1 je ena največjih mojstrov in arhitekta Jožeta Plečnika in eden najpomembnejših arhitekturnih dosežkov minulega stoletja, po katerem slovimo po vsem svetu. Razstava Plečnikova knjižnica: ustvarjena za vse čase, ki si jo lahko ogledate v prvem nadstropju NUK-a, je zgodba o njenem načrtovanju, nastajanju in gradnji ter poklon arhitektovemu razmisleku o vlogi knjižnice v posameznikovem življenju. Razstavo spremlja čudovita beležka, ki poleg prostora za zapisovanje naših misli in idej z več kot 150 mojstrovimi skicami in zapisi ponuja tudi edinstven vpogled v njegov intimni ustvarjalni svet. Kupite jo lahko v prodajalni NUK-a, kjer je na prodaj tudi abonentska kartica Plečnik 150, s katero vam bodo v okviru praznovanja Plečnikovega leta brezplačno dostopni osrednje razstave v izbranih ljubljanskih muzejih in galerijah, ekskluzivna vodstva in knjižni popusti. Termine vodenih ogledov po razstavi v NUK-u najdete na spletni strani nuk.uni-lj.si, kjer lahko kupite tudi beležko in kartico.

Četrтки ob kozarcu odličnega gina

Vsak četrtek ob 10. uri na Pogačarjevem trgu imenitni domači in tuji destilarji postavijo svoje stojnice, na katerih kar tekmujejo v pripravi osvežilnih napitkov z ginom. Ob prijetni glasbi in ambientu nazdravite s svojimi prijatelji na še veliko lepih poletnih noči. Gin o'clock se konča ob 22. uri, ko si obljubite, da se kmalu spet srečate.

Bartolov Alamut v izvedbi skupine Laibach

Eden od vrhuncev letošnjega 70. Ljubljana Festivala bo gotovo izvedba izvirnega simfoničnega dela Alamut skupine Laibach 5. in 6. septembra v Križankah. V njihovi interpretaciji se pripoved o trdnjavi, iz katere samooklicani prerok Hasan ibn Saba vodi sveto vojno proti seldžušemu cesarstvu, prepleta z idejami radikalnega nihilizma in klasično perzijsko poezijo, čutni stih se zlivajo z orkestrskimi barvami, ki temeljijo na iranski tradiciji, ibn Sabov peklenski mehanizem pa odzvanja v Laibachovem edinstvenem zvoku. Projekt je sad slovensko-iranskega sodelovanja, saj so kompozicijo napisali Luka Jamnik, Idin Samimi Mofakham in Nima A. Rowshan. Vstopnice so še na voljo na spletni strani ljubjanafestival.si in na blagajni Križank.

V SOSTREM SPOZNAJTE KONJE

Konji so zvesti sopotniki človeštva skozi zgodovino. Konjeniški klub Sostro jim vsako leto posveti poseben dan, letos pa bo prireditev v Podmolniku pri baru Tinkara trajala kar dva dni. V soboto, 27., in nedeljo, 28. avgusta, si boste lahko ogledali tekmovanje v spretnostnem jahanju in drugih jahalnih disciplinah, predstavitev pasemskih konj in prijateljskih konjeniških društev, udeležili se boste lahko športnih iger in zabavnega programa za otroke, najmlajši radovedneži in začetniki pa se boste v spremstvu vodnikov povzpeli tudi v sedlo in s konjem naredili nekaj korakov. V nedeljo pa svojo srečo lahko preizkusite na velikem srečelovu z bogatimi nagradami. Več informacij o Konjeniškem dnevu najdete na spletni strani Konjeniškega društva Sostro ali na njihovi strani na Facebooku.

34. seja Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

Svetnice in svetniki so na julijski seja kot po navadi postavili več vprašanj in dali več pobud, na nekatere so že dobili tudi odgovore oddelkov MOL. Poleg tega so potrdili nakup zemljišč za gradnjo podaljška Opekarske ceste ter dva osnutka prostorskih aktov – za gradnjo novih fakultet za strojništvo in farmacijo ter soseske vrstnih hiš pod Šmarno goro.

UREDNIŠTVO

Predlog sklepa o soglasju k osnutku besedila pravnega posla – pogodbe namesto razlastitve za nepremičnine, vse v Trnovskem predmestju
Kot je na seja pojasnila Simona Remih, vodja Oddelka za ravnanje z nepremičninami MOL, gre za izdajo soglasja k pravnemu poslu odkupa nepremičnin namesto razlastitve, katerega vrednost presega pol milijona evrov. Predmetni odkup se izvede za namen uresničitve javne koristi, to je realizacije dveh projektov: odstranitve obstoječega mostu čez Mali graben in izgradnje novega mostu ter gradnje novega podaljška Opekarske in Barjanske ceste. Mestni svetniki, ki so glasovali, so predlog sklepa potrdili soglasno.

Predlog odloka o javno-zasebnem partnerstvu za izvedbo projekta Zelena energija na površinah in objektih MOL

Alenka Loose, energetska upravljavka v kabinetu župana, je uvodoma med drugim pojasnila, da je mestni svet maja sprejel osnutek odloka o javno-zasebnem partnerstvu za izvedbo projekta Zelena energija na površinah oziroma objektih Mestne občine Ljubljana. »Projekt smo na Mestni občini Ljubljana pripravili z namenom, da povečamo delež obnovljivih virov energije in samozadostnost Mestne občine Ljubljana. Cilji projekta so predvsem, da se bo v okviru projekta vzpostavila proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov energije, sončni fotovoltaični vir, na površinah in objektih, ki so v lasti Mestne občine Ljubljana; da se bo v okviru projekta zasledovalo uresničevanje

ciljev skupnostne samooskrbe Mestne občine Ljubljana in uporabnikov površin oziroma objektov; da se bo investicija zasebnika poplačala iz ustvarjenih prihodkov, vezanih na proizvedeno električno energijo. Predlog odloka je enak osnutku odloka, obravnavali smo pripombe mestnih svetnikov, ki so bile podane v razpravi ob potrjevanju osnutka akta, razpravljala sta dva svetnika.« Mestni svetniki so predlog odloka sprejeli.

Predlog odredbe o spremembi in dopolnitvah odredbe o določitvi javnih parkirnih površin, kjer se plačuje parkirna

Mestni svet je potrdil odredbo o določitvi javnih parkirnih površin, s katero so dodali dve novi parkirišči: parkirišče P+R s 110 parkirnimi prostori na Letališki cesti, ki ga bo uredila MOL, in manjše parkirišče s šestimi parkirnimi prostori na Trgu OF, ki bo na voljo manjšim kombijem za prevoz potnikov. Parkiranje na P+R Letališka bo tako kot na drugih tovrstnih parkiriščih stalo 1,30 evra na dan z vključeno povratno avtobusno vozovnico, medtem ko bo za parkiranje na Trgu OF treba plačati mesečno parkirno v znesku 80 evrov.

Vprašanje o štirih pomembnih kolesarskih povezavah

Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet MOL je odgovoril na vprašanje **Urške Honzak (Levica)** v zvezi z ureditvijo kolesarskih povezav na Litostrojski in Njegoševi cesti, Mencingerjevi ulici ter povezavi med PST in Rožno dolino. Kot so zapisali, v Ljubljani z različnimi projekti, ukrepi in dejavnostmi skrbijo za izboljšanje razmer za kolesarje. Med temi ukrepi je tudi Njegoševa cesta, »kjer smo že junija dopolnili prometno ureditev, tako da je zagotovljeno zvezno obojestransko vodenje kolesarjev«.

Označili so prvo kolesarsko ulico v Ljubljani, in sicer na Poljanskem nasipu na odseku med Cukrarno in Materinskim mostom. »Nekaj mesecev bomo spremljali učinek ureditve na tej lokaciji, nato pa bomo sprejeli odločitev o morebitnih podobnih ureditvah drugje. V tem kontekstu smo razmišljali tudi o Mencingerjevi ulici.«

Na Litostrojski cesti novih gradbenih ureditev za letos ne načrtujejo, bodo pa do začetka novega šolskega leta dopolnili tamkajšnjo prometno signalizacijo za vodenje pešcev in kolesarjev po skupnih površinah. Trenutno se izdelujejo idejne zasnove za ureditev podvoza Litostrojske ceste pod železnisko progo zaradi posodobitve železniške infrastrukture.

Po potrditvi rešitev križanja z železniškimi tiri bodo sprejeli odločitve o rekonstrukciji Litostrojske ceste.

Pobuda glede barv za talne oznake za kolesarske steze

Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet MOL je na pobudo **Janeza Starihe (samostojni svetnik Liste kolesarjev in pešcev)** odgovoril, da se za izvedbo talne prometne signalizacije barve uporabljajo skladno s predpisanimi tehničnimi smernicami in skladno z vsemi sodobnimi tehničnimi normativi. Trajnost barve je močno odvisna od vremenskih razmer v času izvedbe del, lastnosti površin, na katere se barva nanaša, pa tudi od prometnih obremenitev.

Pobuda za brezplačen najem sejnih sob v četrtnih skupnostih

Mojca Sojar (NSi) je v imenu svojega svetniškega kluba dala ustno pobudo, da se omogoči brezplačen najem sejnih sob v četrtnih skupnostih vsem mestnim in četrtnim svetnikom MOL brez omejitev, torej tudi med volilno kampanjo oziroma med lokalnimi volitvami. Kot je pojasnila, so jih nekateri četrtni svetniki obvestili, da jim je brezplačen najem prostorov za srečanje s krajani onemogočen.

Vojko Grünfeld, vodja Službe za lokalno samoupravo MOL, je odgovoril, da je podana pobuda »v neskladju s predpisi, ki urejajo to vsebino. Posledično te pobude ni možno realizirati. Glede vprašanja, ali je Mestna uprava MOL sprejela kakšen pravilnik glede uporabe prostorov, sporočam, da seveda tak pravilnik obstaja, objavljen je na naši spletni strani in določa kriterije in merila za uporabo teh prostorov.«

Zmagovalni sladici natečaja Okusi s Plečnikovega vrta

Plečnikova piramida

Sladica, katere obliko je navdihnil Plečnikov spomenik razsvetljencu, podjetniku in mecenu Žigi Zoisu, ki stoji na Aškerčevi cesti, je na videz povsem preprosta. Pod plastjo hrustljave čokolade, zložene v piramido, pa se skriva prava harmonija okusov z mojstrovega vrta, ki jih je avtorica recepta Manca Bogataj povezala v slastno kremo iz žajblja in limonske trave, ji dodala belo čokolado, kanček gina in rahel biskvit, za piko na i pa še sočno sladko sredico iz češnjevega želeja.

Krožnik Plečnikovih arhitekturnih okusov

Lan Verko je na svojem sladkem krožniku upodobil oblike, ki so bile rdeča nit mojstrovih arhitekturnih stvaritev. Prstan, ki se dviga iz metinega crumbbla, stabilizira jagodni sorbet. Rožmarinova panna cota spominja na Zoisovo piramido in prehod v Rimskem zidu, njen temelj pa je trdna orehova biskvitna podlaga, ki jo je navdihnili mogočno drevo na Plečnikovem vrtu. Krožnik dopolnjujejo grozdni kuli, jabolčna čežana in mous bele čokolade, ki spominjajo na pogled skozi barvno okno v sprejemnici arhitektove domače hiše.

Namen natečaja Okusi s Plečnikovega vrta je bil mlade med 16. in 25. letom spodbuditi k ustvarjanju edinstvenih kulinarčnih umetnin s sestavinami z vrta, ki obdaja arhitektovo hišo v Trnovem. Informacije o natečaju in drugih finalistih najdete na spletni strani **mgml.si/sl/plecnikova-hisa**.

ODKRIJTE MESTO MOJSTRA PLEČNIKA

**SPREHOD PO
PLEČNIKOV Ljubljani**
Mesto kot
celostna umetnina

MOJSTER PLEČNIK
Po sledih
Plečnikovih
načrtov in vizij

**PLEČNIK NA
PRVI POGLED**
Arhitektove ikonične
stvaritve

BRKO TURA
Ljubljana, kot so jo
videli trije veliki
umetniki

Ljubljana

**V PLEČNIKOVEM LETU DOŽIVITE
VÉLIKEGA MOJSTRA NA DRUGAČEN NAČIN**

ŽIVAHNA. ŽIVA. #VISITLJUBLJANA
visitljubljana.com

Ustanoviteljica
Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA
MESTO/CITY
OF/ALTERA-
TIVE ...
Organizacija živalstva
nagrada za celostno
premišljanje in kulturo
od 2019

JOŽE
PLEČNIK 150
LET/YEARS

Mesto kot
celostna umetnina

Po sledih
Plečnikovih
načrtov in viziji

PLEČNIK NA PRVI POGLED

Arhitektove ikonične stvaritve

BRKO TURA
Ljubljana, kot so jo
videli trije véliki
umetniki

V PLEČNIKOVEM LETU DOŽIVITE
VÉLIKEGA MOJSTRA NA DRUGAČEN NAČIN

ŽIVAHNA. ŽIVA. #VISITLJUBLJANA
visitljubljana.com

